

10 Δελτίο
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
Ελληνίδων Επιστημόνων

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Ένα θαυμάσιο δώρο. Μόλις κυκλοφόρησε

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ *ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ*

(Φωτογραφικό Λεύκωμα)

ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
Φωτογραφίες του Σπύρου Μελετζή

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Αν «μια φωτογραφία αξίζει όσο χίλιες λέξεις», ο καλλιτέχνης φωτογράφος Σπύρος Μελετζής, έγραψε τόμους ολόκληρους. Τύχη για τό σημερινό αναγνώστη - τόν παλιό αγωνιστή που ξαναζει τὰ βήματά του και τό νέο που ψάχνει για τήν ἀλήθεια - αὐτή ἡ ἐπαφή με τὰ ξεσηκωμένα βουναί και τίς πόλεις τῆς πατρίδας μας κατά του φασισμού.

Αναπαραγωγή 48 φωτογραφιών ἀπό τό ἀρχειό του Σ.Μ. Μέγεθος 25 X 35 ἐκ., σέ καλαισθητή χαρτόνεια θήκη.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
Ζωσδόχου Πηγῆς 16 - Ἀθήνα
Τηλ. 3623.649 - 3640.713

ΣΕ
1972-1982

«ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ
ΣΤΟ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

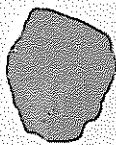
Μόλις κυκλοφόρησε

ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ: «ΜΑΧΟΜΕΝΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ»

Με πρόλογο του Γιάννη Ρίτσου

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ
ΜΑΧΟΜΕΝΗ
ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Ένα βιβλίο που διαγράφει έναν κύκλο ζωῆς, μέσα ἀπό ἀρθρα, σημειώσεις, προγράμματα, δηλώσεις, καταγγελίες, συνεντεύξεις.

Μιά συλλογή κειμένων του Μίκη Θεοδωράκη, που μιλάει για τή ζωή και τό ἔργο του, για τὰ καυτά προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητας ἀπό τόν τομέα τῆς Τέχνης και τῆς Αἰσθητικῆς, ὡς τόν τομέα τῆς πολιτικῆς και του κράτους.

Με μία ἐπιλογή ἀρθρων για τόν Μίκη και φωτογραφίες ἀπό τίς πολύπλευρες δραστηριότητές του.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
Ζωσδόχου Πηγῆς 16 - Ἀθήνα
Τηλ. 3623.649 - 3640.713

ΣΕ
1972-1982

«ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ
ΣΤΟ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

10 ΔΕΛΤΙΟ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Ελληνίδων Επιστημόνων

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ Σ.Ε.Ε.
ΓΕΝΑΡΗΣ - ΜΑΡΤΗΣ 1983 - ΤΕΥΧΟΣ 10 ΔΡΧ. 40.

Έκδοτης

Άμαλία Φλέμινγκ Πρόεδρος Σ.Ε.Ε. (Κανάρη 23 Αθήνα)

Ίδιοκτήτης

Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων

Τά ένυπόγραφα άρθρα άπηχοϋν τις γνώμες τών
συντακτῶν τους

Συντάσσεται από Έπιτροπή

Φωτοστοιχειοθεσία

ΤΕΧΝΙΚΗ - ΕΚΔΟΤΙΚΗ (Ε. Λαμπρινός)
Αραχώθης 61 - Τηλ. 3634306

Έκτύπωση - Offset

Η. Άρχοντας - Θ. Φλώρος
Βαλτεταίου 35 - Τηλ. 3613914

Περιεχόμενα

■ Σχόλια... ειδήσεις	4
■ Δραστηριότητες του Συνδέσμου	7
■ Η άναμόρφωση του Οικογενειακού Δίκαιου	11
■ Η Δεκαπενταετία	13
■ Σκέψεις γύρω άπότ ό πρόγραμμα τών ίσων εύκαιριών 82 - 85 τής ΕΟΚ	14
■ 8 του Μάρτη - Παγκόσμια μέρα τής γυναίκας	16
■ Λαϊκή συμμετοχή και γυναικείο κίνημα	18
■ Στά 40 χρόνια άπό τήν ίδρυση τής ΕΠΟΝ	20
■ Τελευταίες ειδήσεις άπ' τήν Κύπρο	22
■ Η γυναίκα στόν κινηματογράφο	23
■ Τρόφιμα, Χημεία και Νομοθεσία	25
■ Προληπτική Υγιεινή	26
■ Δήμος Συμπρίνης	28
■ Άλληλογραφία	29

Τό γράμμα τής σύνταξης

Η κατάργηση τής 15ετίας, τής πολυσυζητημένης αύτής «κατάκτησης» τών γυναικῶν, και συγχρόνως ή πρόθεση του Ύπουργείου Έργασίας νά άρει τήν προστατευτική νομοθεσία πού άφορά τήν άπαγόρευση τής νυκτερινής, τής σκληρής και άθυγιεινής έργασίας, πού ώς σήμερα ισχύει γιά τις γυναίκες, δημιουργεί πολλά έρωτηματικά, ποιά θά είναι τελικά ή άντίληψη τής πολιτείας πάνω στά προβλήματα τής εργαζόμενης γυναίκας; Τά σοβαρώτερα έρωτηματικά είναι τί θεωρείται «ίσοτιμία» και άπό πού πρέπει νά άρχισει νά παίρνει μέτρα ή κυβέρνηση, γιά νά άντιμετωπιστουν τά προβλήματα τής γυναικείας έργασίας.

Πρέπει νά τονιστεί όπ οι γυναίκες θεωρούν «ίσοτιμία» ή δημιουργία ίσων εύκαιριών, όσον άφορά τό δικαίωμά τους στήν έργασία, στήν άνάπτυξη, στήν κοινωνική δράση κ.ά., χωρίς νά άγνοείται ή λειτουργία του γυναικείου οργανισμού και ή φόρπιση τής γυναίκας μέ εύθύνες, κάτω άπό τις ύπάρχουσες κοινωνικές συνθήκες, γιά τό μέγάλωμα τών παιδιών και τό νοικοκυριό.

Η κατάσταση στή χώρα μας γιά τήν άντιμετώπιση αύτῶν τών προβλημάτων είναι πολύ κακή, διότι ποτέ σοβαρά δέν άντιμετωπίστηκε ή θέση τής εργαζόμενης γυναίκας, μέσα στο κοινωνικό σύνολο, γιατί άκόμα και στίς περιπτώσεις πού ύπάρχει, έδώ και χρόνια προστατευτική νομοθεσία, κατά κανόνα παραβιάζεται.

Άσφαλώς δέν έχουμε τήν άποψη, όπ τά προστατευτικά μέτρα γιά τήν εργαζόμενη γυναίκα πρέπει νά είναι τέτοια, πού νά συνιστουν τήν «προνομιακή» μεταχείρησή τής, και τελικά νά καταλήγουν σέ θάρος τής. Όπως είναι ή συνταξιοδότησή τής στήν 15ετία, πού σηματοδοτεί τήν άντίληψη όπ ή γυναικεία έργασία είναι συμπληρωματική και δευτερεύουσα, πράγμα πού ούσιαστικά στερεί τήν κοινωνία άπό τήν προσφορά, πολύτιμου άνθρώπινου δυναμικού.

Νομίζουμε όπ γιά τήν λύση τών γυναικείων προβλημάτων στόν τομέα τής έργασίας, χρειάζεται νά ληφθουν μέτρα πού θά προστατεύουν τήν ύγεια τών γυναικῶν, θά κάνουν καλύτερες τις συνθήκες τής δουλειάς τους, και θά τις βοηθουν στο διπλό και τριπλό τους ρόλο (εργαζόμενη, μητέρα, νοικοκυρά). Ίδιαίτερα μέ τήν άνεργία και τήν ύποαπασχόληση πού πλήττει τις γυναίκες καθώς και σέ όρισμένες περιπτώσεις, τήν επίδειξη τών συνθηκῶν έργασίας, τά μέτρα αυτά γίνονται πιό έπιτακτικά. Αυτά τά μέτρα πρέπει νά είναι ή πρώτη φροντίδα τής πολιτείας.

Παράλληλα πρέπει νά άρθουν τά μέτρα εκείνα, πού συνιστουν προνομιακή μεταχείρηση γιά τις εργαζόμενες γυναίκες, χωρίς φυσικά σ' αυτά νά συμπεριλαμβάνονται οι ύπάρχουσες άναγκαίες διατάξεις.

Αυτός, κατά τήν γνώμη μας, πρέπει νά είναι ό δρόμος, γιά τήν επίλυση τών προβλημάτων τών εργαζόμενων γυναικῶν.

ειδήσεις...

σχόλια....

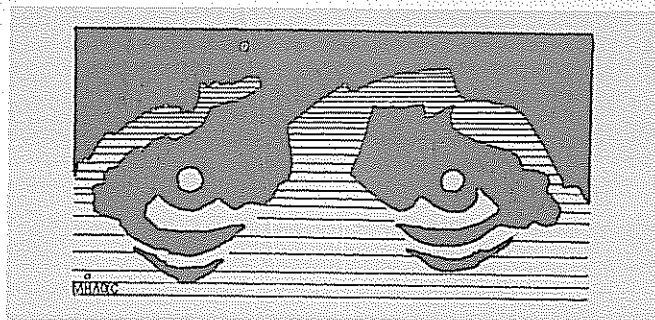
ειδήσεις...

σχόλια...

ειδήσεις...

σχόλια...

Οι γυναίκες και ο βιασμός

Το «καυτό» για κάθε γυναίκα θέμα του σωματικού βιασμού έχει πάρει σημαντικές διαστάσεις με τη σημειούμενη τελευταία έξαρση της αντρικής βίας.

Οι γυναίκες αγωνιούν, αντιδρούν, διαμαρτύρονται γιατί ξέρουν ότι εκτός από τις ελάχιστες περιπτώσεις βιασμού που καταγγέλλονται, πολλές άλλες δεν βλέπουν ποτέ το φως της δημοσιότητας, γιατί η κρατούσα ηθική επιβάλλει την άποψη ότι η γυναίκα «τάθελε». Έτσι εξημερτείται η υποβάθμιση του εγκλήματος που σήμερα υπάγεται στα εγκλήματα κατά των ηθών, ενώ θάπρεπε να θεωρείται έγκλημα κατά της προσωπικότητας.

Όμως, πιστεύουμε ότι ο βιασμός δεν αντιμετωπίζεται ούτε με παραινήσεις όπως: «α) Γυμναστείτε γιά να είστε έτοιμη τη δύσκολη ώρα, εξ άλλου εξαφανίζεται η κυτταρίτιδα, β) αποφεύγετε τις επιδείξεις, έχετε δικαίωμα στο γυμνισμό αλλά και οι άλλοι έχουν δικαίωμα να μη σκοντάφτουν σε γυμνά οπίσθια,, η ισότητα δεν έχει μόνο δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις γ) αν σας τύχει το κακό μη ντράπείτε, ελάτε να το συζητήσουμε, έτσι θα εκτονωθείτε...», ούτε με τη μετατροπή του αγώνα των γυναικών για ισότητα και εξασφάλιση ανθρώπινων δικαιωμάτων σ' ένα συνεχή αγώνα ενάντια στους άν-

δρες με προμετωπίδα συνθήματα όπως «Κάθε άνδρας και ένας βιαστής», «Κάνε το φόβο σου εξέγερση». Οι άντρες μας βιάζουν καθημερινά» κ.λπ.

Αλλά δεν αποδεικνύεται από πουθενά ότι οι άντρες είναι «από τη φύση τους βιαστές». Αντίθετα η δημιουργία ψυχοσύνθεσης βιαστών είναι αποτέλεσμα μιάς σειράς παραγόντων. Είναι αποτέλεσμα των βαθιά πατριαρχικών καταβολών που πείθουν τους άντρες πως η γυναίκα οφείλει να φοβάται τον άντρα, να τον ακολουθεί στο πρώτο νεύμα του και να υποκύπτει αγόγγυστα στις ορέξεις του. Είναι αποτέλεσμα του διαστρεβλωμένου τρόπου με τον οποίο οι νέοι έρχονται σ' επαφή με το θέμα «σεξουαλική ζωή» μέσα από πορνό φιλμ και περιοδικά, χωρίς καμιά «επέμβαση» του σχολείου, των κρατικών μέσων ενημέρωσης, που φαίνεται έτσι ν' αγνοούν την ύπαρξη του. Είναι αποτέλεσμα της βίας που υπάρχει και διαρκώς αυξάνεται στην κοινωνία μας και που η χρήση της γίνεται τρόπος ζωής ή και επιβίωσης για ώρισμένους που βρίσκονται σ' αδιέξοδα οικονομικά, κοινωνικά, ψυχολογικά.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν εξ

άλλου τα συμπεράσματα μιάς συνάντησης που οργανώθηκε τελευταία στα πλαίσια του ΟΗΕ με θέμα: «Η βία που ασκείται κατά των γυναικών, πρόβλημα της κοινωνίας», σύμφωνα με τα οποία εκτός από τους οικονομικοκοινωνικούς παράγοντες που αποτελούν τις βασικές αιτίες άσκησης βίας κατά των γυναικών, σπουδαίο ρόλο παίζει ο ψυχολογικός παράγοντας και η νομική κατάσταση των δύο φύλων. Πρακτικά λοιπόν, τώρα που η ισότητα θεσμοθετείται πρέπει οι γυναίκες να αγωνιστούν και για την αλλαγή των σχετικών νόμων, ώστε: Να τιμωρείται αυστηρότερα ο βιαστής, να καταργηθεί η δίωξη «επί εγκλήσει» -οπότε γίνεται συναλλαγή «επί σώμασι» και η προσβληθείσα «τιμή» υπόκειται σε διατίμηση- και να διώκεται αυτεπάγγελα κ.λπ.

Παράλληλα να ληφθεί πρόνοια για την «πρόληψη» των βιασμών με μια σειρά κοινωνικά μέτρα «σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, προσφορά πολιτιστικής ζωής, υψηλού επιπέδου στους νέους κ.πλ.). Δεν αρκεί δηλαδή να τιμωρούμε μόνο το έγκλημα, αλλά και να αναιρούμε τους όρους κάτω από τους οποίους μπορεί να διαπραχθεί.

Ζωντανές ευχετήριες κάρτες...

Οι «ζωντανές ευχές» είναι ένα καινούργιο φαινόμενο στην Ελλάδα που μας ήρθε από την Ιταλία και λανσάρεται από γνωστό δημοσιογραφικό οργανισμό.

Κορίτσια -συνήθως επίδοξα μανεκέν- με ειδική στολή και με τη συνοδεία μίας μαύρης Μερσεντές (για να δοθεί τόνος επισημότητας) παίζουν το ρόλο της κάρτας με την ανάλογη αμοιβή. Για να μπορούν οι «κάρτες» να ανταποκριθούν στα καθήκοντα

τους εκπαιδεύονται για δυό μήνες περίπου μαθαίνοντας ορθοφωνία, περπατούν με χάρη, και πώς ν' αντιμετωπίζουν τους εκπληκτικούς «παραλήπτες» τους.

Αν λοιπόν θέλετε να κάνετε κάποιο φίλο σας, «να μην ξεχάσει το δώρο σας», «να θαυμάσει την ευρηματικότητά σας» ή «να εκτιμήσει ιδιαίτερα τη χειρονομία σας» δεν έχετε παρά να του στείλετε στη γιορτή του μια «λαχταριστή ύπαρξη» που θα του

σκάσει ένα φιλί στο στόμα ή στο μάγουλο (ανάλογα με το πόσα είσατε διατεθειμένοι να πληρώσετε), μεταφέροντας συγχρόνως και τις ευχές σας, τους στίχους, την ανθοδέσμη ή το οποιοδήποτε δώρο σας.

Αλήθεια τί να πρωτοσχολιάσει κανείς από την παραπάνω είδηση;

Η προβολή γυναικείων προτύπων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης άσχετων με την ελληνική

πραγματικότητα είναι πιά συνθιμμένο φαινόμενο. Η χρησιμοποίηση της γυναίκας σαν εργαλείου και αντικείμενου διαφήμισης, γεγονός. Η υποτίμηση της προσωπικότητάς της σαν πολιτί, αναμφισβήτητη.

Μόνο στο ρόλο της «κάρτας» δεν την είχαμε δει ακόμη. Αλλά ως πότε ανενόχλητα τα εμπορικά κυκλώματα θα μπορούσαν να κερδοσκοπούν εξευτελίζοντας τη γυναίκα;

Η γυναίκα και η τηλεόραση

Παρά το γεγονός ότι έχει γίνει κοινή συνείδηση πως πρέπει η γυναίκα να καταξιωθεί και να μην αντιμετωπίζεται από την τηλεόραση κυρίως (η οποία διαμορφώνει και τις αντιλήψεις του ευρύτερου κοινού και επηρεάζει τα παιδιά) σαν αντικείμενο, δυστυχώς εξακολουθεί να μας προβάλλει ένα ξεπερασμένο πρότυπο. Προβάλλει στη διαφήμιση γυναίκες ονειρικές, τυλιγμένες σε πανάκριβες γούνες παρουσιάζοντας μια εικόνα τελείως εξωπραγματική. Και στα σήριαλ, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων όπως το Γαλλικό «Μιά γυναίκα μια εποχή» που παρουσίασε σε στυλ ντοκιμανταίρ γυναίκες προσω-

πικότητες σε συνδυασμό με την εποχή που έζησαν και τα γεγονότα που σημάδεψαν τη ζωή τους, παρουσιάζεται η ίδια εικόνα της γυναίκας πολυτελούς αντιπαικτικού. Έτσι το «Ντάλλας» το διαδέχεται το «Φλαμίγκο - Ρόουιντ» και η «Δυναστεία» ενώ στα διάφορα Ελληνικά σήριαλ και εκπομπές η υποτίμηση της γυναίκας συνεχίζεται.

Νομίζουμε πως είναι καιρός για την πραγμάτωση των εξαγγελιών. Η αντιμετώπιση του ζητήματος από τους αρμόδιους παράγοντες είναι και δυνατή και αναγκαία.

Η κινητοποίηση για την κερδοσκοπία

Μιά πολύ ενδιαφέρουσα προ-σκήληση έκανε ο κ. πρωθυπουργός στις 16.1.83 προς τις γυναίκες, να κινητοποιηθούν ενάντια στην κερδοσκοπία, να την καταγγείλουν, ακόμη και να «απεργήσουν», δηλ. να μην αγοράζουν.

Κατ' αρχήν συμφωνούμε με την κινητοποίηση, απ' την πλευρά των γυναικών κι απ' όποιο φόρεα συμμετέχουν, για τον έλεγχο των τιμών. Οπωςδήποτε το «ώχ αδελφέ!» που ακούγεται μερικές φορές, δεν αποτελεί υπεύθυνη στάση απέναντι στα κοινά. Αλλά νομίζουμε ότι τούτο δεν αρκεί. Δεν αρκεί να κινητοποιησάμε μόνο για τον έλεγχο στην πράξη των όποιων αποφάσεων της Κυβέρνησης, όταν εμείς δεν έχουμε συμμετάσχει στη διαμόρφωση και λήψη των

αποφάσεων αυτών, όταν, έτσι, δεν είμαστε πεισμένες για την ορθότητά τους.

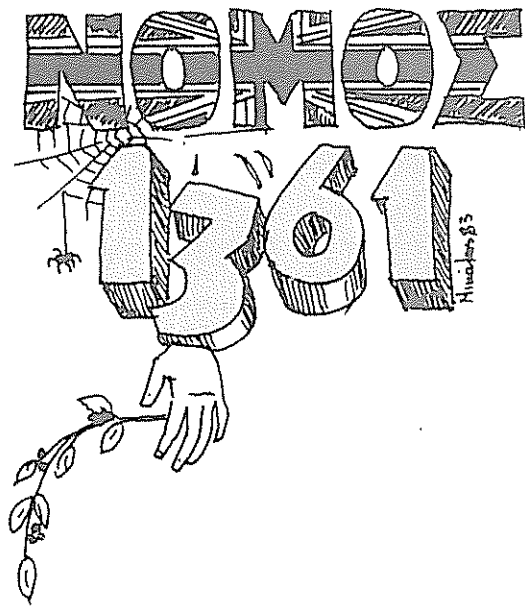
Νομίζουμε, ότι είναι καιρός, η Κυβέρνηση να δει πιο συγκεκριμένα αυτό το τελευταίο και ώριμο στις συνειδήσεις των γυναικών θέμα: πώς οι γυναίκες μέσω των οργανώσεων όπου ανήκουν (σωματεία, γυν. οργανώσεις, αγροτ. σύλλογοι κ.λπ.) θα συμμετάσχουν ουσιαστικά στη διαμόρφωση των μέτρων που τις αφορούν προσωπικά. Οι τιμές ξαναέβηκαν σε λίγο διάστημα σε πίο υψηλά απ' τα προηγούμενα επίπεδα. Μήπως το μπούκοτάζ σ' αυτές τις περιπτώσεις, τουλάχιστον με το καθεστώς της αγοράς που ισχύει σήμερα, δεν έχει κανένα νόημα;

Θύματα αναξιοπρεπών συμπεριφορών

Για πολλοστή φορά διαβάζουμε στον τύπο ότι γυναίκες υπήρξαν θύματα αναξιοπρεπών συμπεριφορών εκ μέρους του εργοδότη τους. Αυτή τη φορά σε βιοτεχνία της Θεσσαλονίκης, ο εργοδότης πέταξε ποτήρια κι έβρισε χυδαία τις εργαζόμενες που πήγαν να του ζητήσουν μισθούς που τους χρωστούσε. Κι ίσως αυτός δεν είναι ο χειρότερος. Πολλοί εργοδότες με στόχο να καθηλώσουν τις οικονομικές διεκδικήσεις των γυναικών, μεταχειρίζονται τους πίο εξευτελιστικούς τρόπους συμπεριφοράς σε βάρος του φύλου τους: τις βρίζουν χυδαία, τις υποβάλουν σε σωματικό έλεγχο, αλλού τις υποχρεώνουν να κάνουν τα μανεκέν και να προβάρουν τα... εσώρουχα

που κατασκευάζει το εργοστάσιο, και άλλα πολλά που δεν έρχονται στο φως της δημοσιότητας χωρίς οντότητα. Είναι όμως καιρός πιστεύουμε, αυτοί που ενεργούν έτσι, να τιμωρούνται. Δεν πρέπει να αφεθεί η υπόθεση απλά στο θάρρος της γυναίκας που υφίσταται τέτοια συμπεριφορά να το καταγγείλει, αλλά να υπάρχουν σαφείς κανονισμοί που ν' απαγορεύουν την με οποιονδήποτε τρόπο προσβολή της αξιοπρέπειας της γυναίκας. Αυτό καταρχήν πρέπει να περιληφθεί στους εσωτερικούς κανονισμούς των χώρων δουλειάς, που κανονικά πρέπει να είναι αναρτημένοι σε εμφανές σημείο για όλους τους εργαζόμενους.

Με νόμο του 1361!!!

Ότι η αγγλική Κυβέρνηση βλέπει με αντιπάθεια το φιλειρηνικό κίνημα των γυναικών δεν είναι κρυφό! Τό ότι όμως θα μεταχειριζόταν εναντίον του νόμου της... φεουδαρχικής εποχής, ε! αυτό ήταν κάτι που δεν το περιμέναμε. Στον τύπο της 4/1/83 διαβάσαμε συγκεκριμένα ότι: Η αστυνομία συνέλαβε και κράτησε την πρωτοχροιά 44 γυναίκες που διαμαρτύρονταν μέσα από την αμερικανική αεροπορική

βάση στο Γκρήνχαμ Κομμον για την εκεί μελετούμενη εγκατάσταση μέσα στο '83 των αμερικανικών πυραύλων «Κρούζ». Η σύλληψη έγινε με τον φεουδαρχικό νόμο 1361(!!!) για «διατάραξη της ειρήνης».

Πιστοί στις παραδόσεις λοιπόν. Ακόμη κι όταν κινδυνεύουμε να γίνουμε πυρηνικό ολοκαύτωμα. Αυτό θα πει συνέπεια σε αρχές!

Η ισοτιμία και ο τύπος

Θετικές εξαγγελίες

Ειρήνευση του ανδρικού βλέμματος

Είμαστε ή προσωπική άποψη και φαντασία του άρσενικού

ΜΗΠΩΣ Η ΜΟΙΡΑ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΘΕΜΑ ΑΝΑΤΟΜΙΚΟ;

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Το άρθρο συζητάει για το αν η φύση μας και η ανατομή μας, οι όρμους και οι έννοιες, καθορίζουν τη συμπεριφορά μας ή αν είναι θέμα ανθρωπότητας. Αναφέρεται στην ανισότητα που υπάρχει ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες, στην ανισότητα στην εργασία, στην ανισότητα στην αμοιβή, στην ανισότητα στην εκπαίδευση, στην ανισότητα στην υγεία, στην ανισότητα στην πολιτική, στην ανισότητα στην κοινωνία.

Σημειώνουμε τις θετικές εξαγγελίες του πρωθυπουργού στις 21.1.83 για ορισμένα αιτήματα «γυναίκελα», με την μόνη παρατήρηση ότι η Κυβέρνηση πρέπει να τα δει σαν εξαιρετικά επείγοντα και να καθορίσει χρονικά την υλοποίησή τους. Ανάμεσα λοιπόν στα άλλα (21 σε σύνολο) μέτρα, ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε:

- Εξίσωση αντρών και γυναικών στις εργασιακές σχέσεις και

ιδιαίτερα κατά την πρόσληψη, την εκπαίδευση και την εξέλιξή τους μέχρι και τις διευθυντικές θέσεις.

- Χορήγηση αδειών στους γονείς που δεν θα υπολογίζεται στις ετήσιες άδειες.
- Πλήρης προστασία της μητρότητας.
- Επικύρωση της Δ.Σ. 156 για τους εργαζόμενους με οικογενειακές υποχρεώσεις.

Κλείνονται σε φέρετρα

Διαβάσαμε την είδηση. Και παγωσαμε! Όχι γιατί κι εμείς δεν γνωρίσαμε την βαρβαρότητα της δικτατορίας, όχι γιατί δεν υπήρξαν Ελληνίδες που υπέφεραν φρικτά βασανιστήρια, αλλά γιατί ο πόνος κάθε ανθρώπου που υποφέρει απ' τον φασισμό, όπου γης μεταδίδεται και σε μας. Πρέπει να μεταδίδεται. Και να μετατρέπεται σ' αλληλεγγύη. Για νάρθει η εποχή όπου δεν θα βρισκόμαστε μπρος σε τέτοιες ειδήσεις, όπως αυτή της 5/1/83.

Την αντιγράφουμε: «Ζωντανές σε φέρετρα κλείνονται οι αγωνίστριες στην Τουρκία: Οι αρχές των Τουρκικών φυλακών μεγίστης ασφάλειας, Μαμάκ, τοποθέτησαν 32 αριστερές κρατούμενες σε ξύλινα κιβώτια, προκειμένου να τους αποσπασουν ομολογία για αντικαθεστωτική δράση... Τα κιβώτια που έμοιαζαν με φέρετρα είχαν μήκος 175 εκατοστά και πλάτος 75, έκλειναν ερμητικά κι είχαν μόνο δύο τρύπες στην κορυφή...»

...Αντιγράφουμε από τον τύπο

Σε διαγωνισμό, που προκήρυξε το Δ.Σ. του Νοσοκομείου «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ» και δημοσιεύτηκε στις 24 Γενάρη στις εφημερίδες, για 7 παρασκευαστές, αναφέρει χωρίς ντροπή ότι είναι μόνο για άντρες!

Υποψήφια παρασκευάστρια ζήτησε εξηγήσεις για την απαράδεκτη διάκριση από τον προσωπικό του Νοσοκομείου κ. Χριστοφίλοπουλο και πήρε την απάντηση: «Οι γυναίκες αποκλείστηκαν λόγω μητρότητας γιατί είναι μη αποδοτικές για το Νοσοκομείο». Ακόμα ο προσωπάρχης δήλωσε στην υποψήφια παρασκευάστρια ότι το έγγραφο που

δόθηκε στο υπουργείο για έγκριση των θέσεων, ανέφερε θέσεις για άντρες και γυναίκες παρασκευαστές, αλλά το υπουργείο απόρριψε τις θέσεις των παρασκευατριών και ενέκρινε μόνο των παρασκευαστών κι αυτές μειωμένες. Η ίδια παρασκευάστρια μετά από αυτές τις δηλώσεις του προσωπάρχη του νοσοκομείου υπάλληλο του υπουργείου, τον κ. Ζώγο, ο οποίος αρνήθηκε ότι το υπουργείο έκανε κάτι τέτοιο και δήλωσε άγνοια για την παραπέρα διάκριση.

Αλήθεια τί έχει να πει γι' αυτά το αρμόδιο Υπουργείο;

Το ζήτημα της γυναικείας ισοτιμίας έχει γίνει τον τελευταίο καιρό το προσφιλέστερο θέμα ολόκληρου σχεδόν του ελληνικού τύπου. Και βέβαια η προβολή ενός τόσο σημαντικού κοινωνικού προβλήματος δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί θετική. Όταν όμως η ενασχόληση και η αναφορά σ' αυτό γίνεται με τέτοιο τρόπο που να διαστρεβλώνει το νόημα της ισοτιμίας τότε πιά δεν μιλάμε για θετική προβολή και συνεισφορά στην επίλυση του ζητήματος, μα για συνειδητή διαστρέβλωση και αποπροσανατολισμό.

Όταν για παράδειγμα, η σύλληψη μιάς γυναίκας ανάμεσα σε άντρες καμικάζι θεωρείται κατόρθωμα γιατί «κατάφερε να εισχωρήσει στο γκέτο των μηχανόβιων», όταν ο τύπος θριαμβολογεί γιατί στον «κόσμο της ταχύτητας, των αγώνων, των σικουί, στα γκραν-πρι της πίστας αλλά και στις μεταμεσονύκτιες κόντρες του θανάτου» εμφανίστηκε κάποια γυναίκα, ενώ παλιότερα η γυναίκα παρουσία περιοριζόταν μόνο στο πεζοδρόμιο για

το χειροκρότημα, κι αυτά παρουσιάζονται σαν κατάκτηση της γυναίκας, τότε σίγουρα πρόκειται για απόψεις που καμιά απολύτως σχέση δεν έχουν με το πραγματικό νόημα της ισοτιμίας.

Όταν εφημερίδα επαρχιακής πρωτεύουσας σχολιάζοντας τη στάση και το ρόλο των φύλων στον έρωτα εκφράζει την άποψη πως «οι γυναίκες έπαψαν να παριστάνουν τα ερωτικά θεράμματα», και συμπεραινει πως «το όπλο της αδιαντροπιάς άργησε να το χρησιμοποιήσει η γυναίκα επί αιώνες με αποτέλεσμα να βρεθεί σε υποδεέστερη θέση από τον άνδρα», η υποβάθμιση του ζητήματος και ο αποπροσανατολισμός της κοινής γνώμης είναι ολοφάνερα.

Όμως η υποστήριξη της ισοτιμίας -ενός τόσο σοβαρού κοινωνικού προβλήματος- και από τον τύπο, αποτελεί αναγκαιότητα μόνο που πρέπει να γίνεται με υπευθυνότητα και σοβαρότητα, με βαθιά γνώση των προβλημάτων της γυναίκας, έτσι που να μην στρέφεται εναντίον της, να μην την υποτιμά, να μην διαβάλλει το γ. κίνημα.

Δραστηριότητες του συνδέσμου

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΑ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Στα 30 χρόνια από το θάνατο της Εύας Πάλμερ-Σικελιανού ήταν αφιερωμένη η πολύ επιτυχημένη εκδήλωση του Σ.Ε.Ε. στις 15-11-8 και την οποία παρηκολούθησε πλήθος κόσμου, ελάχιστος φόρος τιμής στην ηρωική αυτή γυναίκα, «γέννημα του Νέου Κόσμου, μα θρέμμα του Παλαιού, με το απόσταγμα της παράδοσης και του ιδεαλισμού του» όπως επιγραμματικά τη χαρακτήρισε η όμιλήτρια της βραδιάς Βιβέτ-Ζωή Τσαρλαμπά-Κακλαμάνη, και χαρακτηριστικά αποσπάσματα παρουσιάζονται εδώ.

Η Evelina Palmer γεννήθηκε το 1874 στη Ν. Υόρκη από διακεκριμένη οικογένεια με μακρές πολιτιστικές και κοινωνικές καταβολές. Στο Παρίσι, όπου σπουδάζει, γνωρίζεται με το ζεύγος Ντάνκαν και η Πηνελόπη Ντάνκαν γίνεται αφορμή να γνωρίσει η Εύα τον Άγγελο Σικελιανό, το νεαρό έλληνα ποιητή που θα γίνει ο απαρασάλευτος άξονας της ζωής και της δημιουργίας της.

Η Εύα Σικελιανού, μιά ολοκληρωμένη προσωπικότητα με κοινωνική καταξίωση και πνευματική κατάρτιση ξεχωριστή, με βαθιά γλωσσομάθεια και λαμπρές σπουδές φιλολογίας, Θεατρολογίας και αρχαιολογίας, στο πλευρό του Άγγελου Σικελιανού θα ακολουθήσει μια πορεία ταυτόσημη με κορυφαίες πολιτιστικές στιγμές του τόπου μας για ένα τέταρτο του αιώνα. Οι κυριώτεροι άξονες της σταδιοδρομίας της είναι η σκηνοθεσία, η σκηνογραφία, η χορογραφία, η ενδυματολογία και η μουσική που προώθησε σε σημαντικό βαθμό, συχνά καινοτομώντας αξεπέραστα. Ψυχή και κινητήρια δύναμη των Δελφικών Γιορτών του '27 και του '30 συνέβαλε σαν σκηνοθέτιδα στην ανύμωση του χορού

του αρχαίου δράματος σε πρωταγωνιστικό παράγοντα της τραγωδίας. Ο τομέας όμως που πρωτοπόρησε ήταν εκείνος της ενδυματολογίας. Με τη τεχνοτροπία που επενόησε στην ύφανση πέτυχε την τελειότερη μίμηση της αρχαίας πύχωσης που έγινε σε υφαντά. Τα καλλιτεχνικά της «πεπραγμένα» είναι πάμπολλα και πρωτοποριακά, όμως η Εύα πριν απ' όλα είναι ιδεαλίστρια. Το πολιτικό, με την ευρεία έννοια, ιδεώδες της αντιπροσώπευε η Αρχαία Ελλάδα, ανασυνθέτει όμως τον κόσμο της μεταλλάσσοντάς τον σε μια αδιαίρετη ενότητα με το σύγχρονο κόσμο.

Η φιλειρηνική και βαθύτατα προσοδευτική ιδεολογική τοποθέτηση της Εύας, που στα 60 της (το 1934) έγινε μέλος της αντιπολεμικής εταιρείας του Σικάγου και της Λέσχης Προοδευτικών Πολιτών, στείχισε το χαρακτηρισμό της ως «ανεπιθύμητης» τόσο από τις Ελληνικές όσο και από τις αμερικάνικες αρχές, που της

αρνούνται την άδεια επιστροφής στην Ελλάδα.

Οι Σικελιανοί με τις Δελφικές Γιορτές εκτός από την αναβίωση του αρχαίου δράματος συνετέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στη συνειδητοποίηση από τους σύγχρονους Έλληνες της πνευματικής τους καταγωγής. Το '49 ανακηρύχτηκε «δόκτορας Φιλολογίας» στη Πενσυλβανία για τις γνώσεις της στο αρχαίο δράμα. Έγραφε και μιλούσε τέλεια τόσο τα αρχαία Ελληνικά όσο και τη δημοτική μας γλώσσα, γνώριζε δε και συνδεόταν με κορυφαίους ευρωπαίους και αμερικανούς διανοούμενους που θαύμαζαν την κατάρτισή της και την ανθρωπιστική της παιδεία.

Το 1952 ένα χρόνο μετά τον Άγγελο πεθαίνει η Εύα. Όμως η πολιτεία δεν έχει ακόμη αναγνωρίσει το έργο της, αλλά ούτε και του Άγγελου Σικελιανού του θεματοφύλακα των ιδανικών της Φυλής και του Έθνους.

■ Στις 14 Ιούνη 1982 τα πλαίσια του κύκλου των εκδηλώσεων «Οι κοινωνικοί φορείς και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της τέχνης» ο ΣΕΕ οργάνωσε συζήτηση με θέμα τον **ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ**, στην οποία πήραν μέρος οι: νίκος Κούνδουρος, Ιάκωβος Καμπανέλλης, Δημήτρης Δανίκας, ενώ ο Μάνος Κατράκης μας έστειλε τις απόψεις του επειδή λόγω ανεξάρτητοι από τη θέλησή του τον ανάγκασαν να ακυρώσει την προγραμματισμένη συμμετοχή του.

Η έρευνα του ζητήματος από διάφορες σκοπιές, η ανταλλαγή απόψεων και η συμμετοχή του κόσμου, που είχε κατακλύσει την αίθουσα του ΣΕΕ, συνέβαλαν ώστε να πραγματοποιηθεί μια από κάθε άποψη πετυχημένη εκδήλωση.

■ Στο Ζ' Πανελλήνιο Συνέδριο Χημείας που πραγματοποιήθηκε στα Γιάννενα από 15-20 Νοέμβρη 1982 και ήταν αφιερωμένο στην Προστασία του περιβάλλοντος και τις συνθήκες εργασίας, ο Σύνδεσμος μας -που είχε προσκληθεί να συμμετάσχει- έστειλε μέσω της Β' Αντιπροέδρου του Α. Ασημακοπούλου, χημικού, χαιρετισμό που διαβάστηκε στο Συνέδριο.

■ Στο διάστημα από 10 μέχρι 18 Δεκ. 1982 λειτούργησε στα γραφεία του Συνδέσμου ΠΑΖΑΡΙ. Έτσι, εκτός από την ενίσχυση των οικονομικών μας, είχαμε την ευκαιρία να προσφέρουμε όχι μόνο στα μέλη μας, αλλά και σε πολύ κόσμο διάφορα είδη (βιβλία, χαρακτηριστικά, πίνακες, υφαντά, πήλινα κ.λπ.) σε πολύ χαμηλές τιμές.

■ Ο ΣΕΕ δηλώνοντας την αντίθεση του για την τροπολογία του κ. Υπουργού της Δικαιοσύνης με την οποία παρέχονται φορολογικές διευκολύνσεις προίκας στις παροχές των γονέων για την οικογενειακή αποκατάσταση των παιδιών τους δίχως κανένα περιορισμό, υπόγραψε με τα συνεργαζόμενα γυναικεία σωματεια σχετικά υπόμνημα το οποίο στάλθηκε στον Πρόεδρο της Κυβέρνησης, τον Υπουργό Δικαιοσύνης και τον Υπουργό Οικονομικών.

ΟΤΟ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

Στις 22-24 Σεπτεμβρίου έγινε στην Αθήνα μια ενδιαφέρουσα συνάντηση. Την διοργάνωσε η «Εξεταστική Επιτροπή για τη θέση της γυναίκας στην Ευρώπη» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στόχος της συνάντησης ήταν η συλλογή, απ' την επιτροπή, πληροφοριών για την κατάσταση των Ελληνίδων, στα πλαίσια μιας γενικότερης έρευνας που διεξάγει για τη θέση των γυναικών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στη συνάντηση πήραν μέρος εκπρόσωποι της Κυβέρνησης γυναίκες Βουλευτές όλων των κομμάτων που αντιπροσωπεύονται στη Βουλή, γυναικείες επιτροπές Κομμάτων και γυναικείοι φορείς - μεταξύ των οποίων ο ΣΕΕ.

Η συζήτηση, που κράτησε 2 μέρες, έγινε με βάση μια Έκθεση που συνέταξε η κ. Πανταζή - ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ. Στην 91 σελίδων έκθεση, αναπτύσσονταν τα θέματα: Σύντομη ιστορική αναδρομή της γυναίκας και του γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα - Γυναίκα και Ελληνική νομοθεσία - Γυναίκα και απασχόληση - Νομοθετική προστασία της εργαζόμενης γυναίκας - Συνταξιοδότηση και ασφάλιση γυναικών στο ΙΚΑ, ΟΓΑ, Δημόσιο - Συνδικαλισμός και γυναίκα - Εκπαίδευση - Νοσοτροπία - Διαφήμιση και μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Οι ομιλητές - εκπρόσωποι οργανώσεων, στον μικρό, είν' αλήθεια, χρόνο που τους παρασχέθηκε αναπτύξαν τις απόψεις τους τόσο πάνω στα ζητήματα που έβαζε η έκθεση της κ. Πανταζή όσο και σε άλλα που κατά τη γνώμη τους είχαν ιδιαίτερη σημασία. Μπορούμε να πούμε ότι παρά τους χρονικούς περιορισμούς, στη συζήτηση, δόθηκε μια πλούσια εικόνα των προβληματισμών και των διαφορετικών απόψεων πάνω στα προβλήματα της Ελληνίδας και στους τρόπους λύσης τους, καθώς και στο αν και πόσο πιστεύουν ότι η ΕΟΚ μπορεί να βοηθήσει στη λύση τους, καθώς και στις τέτοιες ή άλλες επιπτώσεις της ένταξης στη ζωή των Ελληνίδων.

Είναι χαρακτηριστική απ' αυτή την άποψη και η δήλωση της κ. Ροντανό, προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής, στο κλείσιμο των εργασιών της συνάντησης: «Ο πλούτος και η πολυφωνία των παρεμβάσεων που έγιναν από τις εκπροσώπους των γυναικείων οργανώσεων, δείχνουν ότι στην Ελλάδα υπάρχει ένα ζωντανό και μαχητικό γυναικείο κίνημα».

Τον ΣΕΕ, εκπροσώπησαν στη συνάντηση τα μέλη του Δ.Σ. κ.κ. Λίτσα Παπαντωνίου α' αντιπρόεδρος και Μαρία Γκασούκα γεν. γραμματέας. Παραθέτουμε την σύντομη παρέμβαση του ΣΕΕ που περιγράφηκε γύρω απ' τα προβλήματα των επιστημόνων γυναικών που εργάζονται στο Δημόσιο.

«Ο Δημόσιος τομέας αποτελεί παράγοντα εξασφάλισης εργασίας στους νέους απόφοιτους Λυκείου κι Πανεπιστημίων.

«Ένα μεγάλο ποσοστό των εργαζομένων σήμερα στο Δημόσιο είναι γυναίκες (στά Υπουργεία π.χ. 45.000 άντρες, 26.257 γυναίκες) κι αυτό γιατί στο Δημόσιο όπου εργοδότης είναι τό κράτος, οι κοινωνικές παροχές είναι εξασφαλισμένες ενώ παράλληλα πρέπει να όμολογήσουμε πως σέ σχέση με τις εργαζόμενες στόν ιδιωτικό τομέα βρίσκονται από άποψη ισότητας άμοιβών κι εξέλιξης με τούς άντρες συνάδελφους τους σέ καλύτερη μοίρα. Όχι πως λείπουν κι εδω οι διακρίσεις (βαρύτερη ή φορολογία των παντρεμένων γυναικών, έλλειψη δικαιώματος των παιδιών στίς συντάξεις των μητέρων τους έλλειψη τού δικαιώματος μεταβίβασης του έφ' άπαξ σέ περίπτωση θανάτου μιάς εργαζόμενης στούς κληρονόμους της κ.λπ.) αλλά συγκρινόμενες με τά τεράστια προβλήματα των γυναικών ιδιωτικών ύπαλλήλων είναι λιγότερο άξυμένες.

«Όμως παρ' όλο πού τό ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στό Δημόσιο είναι τόσο μεγάλο, αν παρατηρήσουμε πίν υπηρεσιακή πυραμίδα θά διαπισώσουμε πως ό κύριος όγκος των γυναικών ύπαλλήλων συσσωρεύεται στή βάση της δηλ. στούς εισαγωγικούς βαθμούς.

Τό ποσοστό των γυναικών έπιστημόνων πού υπηρετούν σήμερα στή Δημ. Διοίκηση είναι 35% περίπου. Αυτές αποτελούν τό τό 52,4% στούς βαθμούς μέχρι τόν εισηγητή. Στούς τμηματάρχες αποτελούν τό 21,7%. Στούς Δ/ντές τό 7,8% και στούς μέχρι πίν λίγους μήνες Γ.Δ. πού ύπήρχαν τό 4%.

Τί σημαίνουν αυτά τά στοιχεία; Πώς γίνεται κι ένας τόσο μεγάλος αριθμός γυναικών έπιστημόνων (πού πρέπει νά τονίσουμε πως στούς εισαγωγικούς διαγωνισμούς καλύπτουν τίς πρώτες θέσεις) δέν μπορεί νά προχωρήσει πέρα άπ' τό βαθμό τού τμηματάρχη; Πώς γίνεται και στίς πρόσφατες κρίσεις τμηματάρχων τού Υπουργείου Έμπορίου μόνο 1 γυναίκα κρίθηκε άξια γιά Δ/ντής ενώ έγιναν 20 περίπου άντρες.

«Η άπάντηση είναι άπλή; Φτάνει ή συνειδητή διακριτική μεταχείριση πού ύπάρχει, ή έχθρική άντιμετώπιση τής μητρότητας και των παροχών της (Δ/νής τού

προαναφερόμενου Υπουργείου δήλωνε πως και μόνο τό γεγονός πως μάνες ύπάλληλοι έχουν δυό ώρες λιγώτερη έργασία, άρκει γιά νά μίν τούς αναθέτει καθήκοντα και νά μίν τούς κάνει ποτέ άριστη έκθεση). Φτάνει τό γεγονός πως μέχρι σήμερα δέν ύπάρχει ό άπαιτούμενος κυβερνητικός έλεγχος γιά τήν ύλοποίηση τής ίσης μεταχείρισης τής γυναίκας στό Δημόσιο. Χτυπητό παράδειγμα: Στά Συμβούλια κρίσης (ύπηρεσιακά συμβούλια) μέχρι πίν λίγους μήνες δέν ύπήρχαν γυναίκες (και σήμερα ζήτημα αν ύπάρχουν δυό-τρεις). Μιά εγκύκλιος πού πρόσφατα κυκλοφόρησε στίς δημόσιες ύπηρεσίες μέ έρωτήσεις σχετικές με τήν ύπαρξη νόμων πού στρέφονται κατά των γυναικών πολύ λίγο θά φώτισε τήν κ. Σύμβουλο τού Πρωθυπουργού (πού τήν εκδόσε). Γιατί απέχει πολύ -παρά τήν ύπαρξη και των πύ θετικών νόμων- τό νά γίνει πράξη ή ίσοτιμία. Κι αυτή άπαιτεί καθημερινή πάλη όλων των γυναικών και άμέριστη συμπαράσταση τής Πολιτείας, συμπαράσταση πού εκδηλώνεται μέ έμπρακτα μέσα και καθημερινό έλεγχο. Τέλος τά πρόσθετα βάρη κι οι ευθύνες των γυναικών στήν οικογένεια τίς έμποδίζουν νά αναλάβουν πολλές φορές υπεύθυνα καθήκοντα (ταξίδια μελετές κ.λπ.).

«Η Α.Παπαντωνίου άπαντώντας σέ Ευρωβουλευτή, μέλος τής Έπιτροπής, πού ζήτησε περισσότερες πληροφορίες γιά τίς κοινωνικές παροχές στήν Έλληνίδα, είπε τά εξής:

«Θά ήθελα νά σταθώ λίγο σ' αυτό τό θέμα και γενικώτερα γιά τήν κοινωνική προστασία τής μητρότητας στόν τόπο μας πρόσθετα γιατί στήν τόσο διαφωτιστική γενικά έργασία τής κ. Πανταζή δέν τονίζεται μάλλον όσο θά έπρεπε, κατά τή γνώμη μου (βλ. σελ. 61 τής έργασίας) ή έλλειπτικότητα τής σχετικής νομοθεσίας μας. Κάπου αντίθετα αναφέρεται ότι «ή νομοθεσία γιά τήν κυοφόρηση και τοκετό είναι άρκετά άρτια». και ούτε στά σχετικά συμπεράσματα αναφέρεται ή έλλειπτικότητα αυτή (όπως γίνεται αντίθετα γιά τούς παιδικούς σταθμούς, τίς ύπηρεσίες ύγείας κ.λπ.).

«Η πραγματικότητα είναι ότι ή προστασία τής μητρότητας στήν Έλλάδα ουσιαστικά δέν έχει προχωρήσει παρά ελάχιστα βήματα από τό πρώτο (ύπερπροοδευτικό γιά τήν εποχή εκείνη) νομοθέτημα τού 1913 και τού Νόμου τού 1920 πού κύρωσε τή Διεθνή Σύμβαση τής Ουάσιγκτον (άδειες μητρότητας, κυοφορίας, λοχείας και θηλάσεως). Η προστασία αυτή συμπληρώθηκε από τή νομοθεσία τής κοινωνικής

ασφάλισης των μισθωτών (ΙΚΑ 1937) που πρόβλεπε για το ίδιο χρονικό διάστημα αντίστοιχα έσοδα μητρότητας, ανεξάρτητα από τις αποδοχές που δίνει τυχόν εργοδότης.

Αυτή την ελάχιστη προστασία έχουν μόνο οι γυναίκες που απασχολούνται στο Δημόσιο και Δημόσιους φορείς και οι γυναίκες μισθωτοί σε ιδιωτικούς φορείς.

Υπάρχει απόλυτο κενό για τις αγρότισες, για τις εργαζόμενες αυτότελως του αστικού πληθυσμού και για τις οικοκυρές (έκτός από τυχόν χρηματικό βοήθημα τοκετού από την κοινωνική ασφάλιση του συζύγου).

Είναι φανερό λοιπόν ότι υπάρχει ένα κενό προστασίας και ένα αντίστοιχο αίτημα για μία πλήρη προστασία της μητρότητας για τις ελληνίδες γυναίκες. Το θέμα έχει τεθεί ριζικά από τις γυναικείες οργανώσεις πρό πάντων μετά το Σύνταγμα του 1975 και συνοψίζεται στο αξίωμα: "Η μητρότητα να θεωρηθεί κοινωνικό λειτουργήμα.

Παραθέτουμε την γραπτή απάντηση του ΣΕΕ στις ερωτήσεις της Έξεταστικής Έπιτροπής του Εύρωκοινοβουλίου που αναφέρονταν στην πληροφόρηση των γυναικών από την πλευρά των γυναικείων οργανώσεων και στον ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Θεωρούμε πως το Δημοκρατικό Γυναικείο κίνημα κι οι οργανώσεις του έχουν παίξει έναν σοβαρότατο ρόλο στα όσα θήματα έχουν γίνει προς την κατάρτιση της γυναικείας ισοτιμίας στην χώρα μας.

Σήκωσαν το κύριο βάρος της πάλης ενάντια σε μία κυβέρνηση που κι από θέση και από φύση αρνιόταν να προχωρήσει στην έναρξη έστω της υλοποίησης των πρώτων μέτρων που αφορούσαν την ισότητα.

Η πάλη των γυναικείων οργανώσεων ήταν πολύπλευρη κι πολύμορφη. Παραστάσεις, υπομνήματα, συνεντεύξεις τύπου, συγκεντρώσεις πορείες διαδηλώσεις κ.λπ. Στην πορεία των προσπαθειών τους συσπειρώθηκαν γύρω από την ΣΕΓΕΣ που κατά την γνώμη μας αποτελεί κατάρτιση του γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα. Εκπόνησαν δε σχέδιο ολόκληρου οικογενειακού δικαίου.

Παράλληλα σ' ένα βαθμό σύνδεσαν τον αγώνα τους για την ισότητα με τον αγώνα

για την εξασφάλιση της κύριας προϋπόθεσης της δηλ. τόν αγώνα για την ειρήνη. Κορυφή αυτής της προσπάθειας ή "Εθνική προπαρασκευαστική επιτροπή για το Συνέδριο των γυναικών στην Πράγα.

Ο Σύνδεσμος Έλληνίδων Έπιστημόνων έχει ενεργητική συμμετοχή στις προσπάθειες για την ισότητα των Έλληνίδων. Συνεργάστηκε στενά με τις άλλες οργανώσεις αλλά ανάπτυξε τη αυτόνομη δραστηριότητα. "Ενας από" τους τομείς της δράσης του είναι και η ενημέρωση του κοινού κι ιδιαίτερα των γυναικών πάνω στα προβλήματα τους.

Με τις άλλες οργανώσεις έχουμε κυκλοφορήσει φυλλάδια, τρύκ, αφίσσες, προκηρύξεις έχουμε δώσει συνεντεύξεις τύπου κ.λπ.

Σαν ΣΕΕ κύριος τρόπος επικοινωνίας μας είναι το περιοδικό μας με τιράζ 5.000 φύλλα. Πριν από την πολιτική αλλαγή του Οκτώβρη ο Σύνδεσμος αντιμετώπιζε τη έγχρωμη θά λέγαμε στάση των Κρατικών Μ.Μ.Ε. Σήμερα ή κατάσταση έχει βελτιωθεί σημαντικά κι έτσι μπορούμε πιο εύκολα να παρουσιάζουμε τις απόψεις και τις εκδηλώσεις μας (που κι αυτές έχουν σαν κύριο στόχο την ενημέρωση του κοινού ιδιαίτερα των δήμων γύρω από την Αθήνα και της έπαρχίας) από την τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

Όμως δεν μπορούμε να πούμε - παρά την βελτίωση που υπάρχει πως έγιναν όλα εκείνα που χρειαζόνταν για να υπάρξει από τα ΜΜΕ -κι ιδιαίτερα τα κρατικά- ή σωστή και ολοκληρωμένη ενημέρωση του κοινού κι ιδιαίτερα των γυναικών πάνω στο Γυναικείο ζήτημα. Κι είμαστε πεισμένες πως υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για κάτι τέτοιο. Η ύπαρξη δύο έκπομπών που ασχολούνται στα αντίστοιχα κανάλια με αυτό το θέμα αποτελεί σταγόνα στον ωκεανό και δεν μπορούμε να πούμε πως συμβάλλουν στην ενημέρωση των γυναικών ουσιαστικά μιάκι σ' αυτές περνάει μία μονάχα άποψη, ή άποψη που εκφράζει ή γυναικεία οργάνωση που πρόσκειται στην κυβέρνηση.

Από την άλλη τό περιεχόμενο των υπόλοιπων έκπομπών από τα σήριαλ ως τις διαφημίσεις υποτιμάζουν τόσο την γυναίκα, την εκχυδαίζουν δημιουργούν προσβλητικά πρότυπα στη νέα γενιά ώστε τό τεράστιο θέμα που ανακύπτει να μην είναι σε θέση να αντιμετωπιστεί με μία ή δυό έστω σωστές έκπομπές.

Ο ΣΕΕ με υπόμνημά του επισκέφτηκε τον Γενικό Διευθυντή της ΕΡΤ κι διαμαρτυρήθηκε για τον τρόπο που τα ΜΜΕ αντιμετωπίζουν την γυναίκα κι έπρεσσαντε την αθλιότητα των διαφημίσεων. Όμως παρά τις διαβεβαιώσεις του κ. Ρωμαίου ένα χρόνο σχεδόν αργότερα δεν

μπορούμε να πούμε πως πάρθηκαν έστω κάποια πρώτα μέτρα.

Κατά την γνώμη μας τό ζήτημα της μεταχείρισης της γυναίκας θά πρέπει να απασχολήσει την πολιτική που εφαρμόζεται στα Μ.Μ.Ε. στο σύνολό της. Κι σ' αυτήν την πολιτική να έχουν έκφρασμένη γνώμη οι γυναικείες οργανώσεις.

Παράλληλα θά πρέπει να γίνει επιτέλους πράξη ή έκπομπή για την οποία έχει ήδη γίνει μία πρώτη συνάντηση των γυναικείων φορέων με τον κ. Ρωμαίο και στην οποία οι οργανώσεις θά μετέχουν στον σχεδιασμό και τό περιεχόμενο της κι θά εξασφαλιστεί ή ισότιμη εμφάνιση όλων των οργανώσεων από τη Τηλεόραση και τό ραδιόφωνο για να πάψει τό φαινόμενο της μονοπώλησης των ΜΜΕ από μία συγκεκριμένη οργάνωση.

Ο Σύνδεσμος Έπιστημόνων Γυναικών Αυστραλίας προσφέρει υποτροφία αξίας 5.000 δολ. Αυστραλίας για τό ακαδημαϊκό έτος 1984. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων λήγει στις 10/7/83. Τά ενδιαφερόμενα μέλη μπορούν να άποταθούν στή Γραμματεία του ΣΕΕ για περισσότερες πληροφορίες.

Η ανα- μορφωση του ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ δικαιου

Λ. Παπαντωνίου
Α' Αντιπρόεδρου του Σ.Ε.Ε.

Επιτέλους κάτω από τόν πίτλο αυτό μπορούμε σήμερα -άντι για τό συνηθισμένο άχαρο χρονικό του τί δέν έγινε- ν' αρχίσουμε με ένα άνεπιφύλακτο μπράβο. Δέν είναι ώρα για μικροπολιτικές κριτικές, για τήν α ή β διάταξη (πού θά τή γύρευαν μερικοί πιά ριζοσπαστικοί) αντίθετα πρέπει νά διαδηλωθεί ή βαθύτατη ικανοποίηση του γυναικείου κόσμου, αλλά βέβαια και όλης τής ελληνικής κοινωνίας γι' αυτό τόν ιστορικό σταθμό στην πορεία τής γυναικείας άπελευθέρωσης, πού όριοθετεί ή πρόσφατη ψήφιση του νόμου για τό οικογενειακό δίκαιο. Είναι μιá κατάκτηση για τήν ί σ ο ν ο μ ί α και τόν σεβασμό τής γυναίκας μέσα στην οικογένεια και σύγχρονα ένας έ κ κ σ υ γ χ ρ ο ν ι σ μ ό ς σέ καιρία σημεία του αναχρονιστικού, από τότε πού ίσχυσε, οικογενειακό δίκαιο, πού έσφιγγε σέ ρωμαϊκά καλούπια τή σύγχρονη οικογένεια. Κι' αυτό σημαίνει παράλληλα άπελευθέρωση και του άνδρα και τών παιδιών.

Η άνεπιφύλακτη αναγνώριση και ή συνειδητοποίηση αυτής τής αλλαγής θά βοηθήσει στην όσο τό δυνατόν πιά ούσιαστική ύλοποίηση του νέου πνεύματος μέσα στην οικογένεια αλλά σέ προέκταση και μέσα στην κοινωνία, στα ήθη και συνθήκες τής ζωής.

Δέν υπάρχει άμφιβολία, τό ιστορικό αυτό βήμα δέν θά ήταν ποτέ δυνατό νά πραγματοποιηθεί δίχως τούς αγώνες τών γυναικείων όργανώσεων πού ούσιαστικά όδήγησαν και στη συνταγματική κατοχύρωση τής ισότητας, στο σύνταγμα του 1975, και, στη συνέχεια, ύστερα από πολλές παραπλανητικές διαδικασίες, μέχρι τή σημερινή νομοθετική ύλοποίησή τής. Πραγματικά μέσα στην ιστορία του φεμινιστικού κινήματος θά άποτελεί ένα σπάνιο παράδειγμα ή συνέπεια και ή ώριμότητα στη δράση τών γυναικείων όργανώσεων, ή αγωνιστικότητα αλλά και ή σύνεση, οι διαδηλώσεις στους δρόμους αλλά και ή δουλειά μέσα στα γραφεία, όπου θεμελιώθηκαν έπισημονικά οι διεκδικούμενες αλλαγές. Ο Σύνδεσμος Έλληνίδων Έπιστημόνων αισθάνεται ικανοποίηση γιατί συνέβαλε από τήν αρχή σ' όλη αυτή τήν δραστηριότητα. Μέσα από τις σελίδες τών προηγουμένων

Αλλά πέρα από τήν αναγνώριση αυτής τής δραστηκής συμβολής τών γυναικείων όργανώσεων δέν μπορεί νά άποσιωπηθεί τελείως -άνεξάρτητα από πολιτική τοποθέτηση- ή άποφασιστικότητα τής σημερινής κυβέρνησης όπως έκδηλώθηκε από τήν αρχή τής θητείας της ως τήν τελική ψήφιση του νόμου για τήν αναμόρφωση του οικογενειακού. Δέν είναι μόνον ή πολιτική βούληση πού έκφράστηκε κιάλας προεκλογικά, αλλά και ή μεθόδευση τής όλης διαδικασίας με τήν γρήγορη και με άπόλυτα δημοκρατική σύνθεση, σύσταση τής Έπιτροπής (περισσότερες οι εκπρόσωποι τών γυναικείων όργανώσεων), με τήν έξ άρχής παραδοχή τής ευρύτερης άναμόρφωσης του οικογενειακού και όχι μόνο τής στενής γραμματικής καθιέρωσης τής ίσονομίας -όπως άκριβώς έθεσαν τό θέμα οι προοδευτικές γυναικείες όργανώσεις και όχι τά νομοσχέδια τών προηγούμενων κυβερνήσεων- και τέλος ή έπιτυχής αντιμετώπιση και άδρανοποίηση τών αντίδράσεων (έκκλησίας και συντηρητικών κύκλων) πριν από τήν εισαγωγή του νομοσχεδίου στη Βουλή, ώστε νά μήν επηρεάσουν στην συνολική ψήφιση του.

Σημειώνουμε και εξαίρουμε επίσης ότι είναι και τό πρώτο κείμενο διατάξεων, μέσα στον Αστικό Κώδικα, στη δημοτική.

Όλα αυτά αντίδιαστέλλουν τό θετικό έργο τής σημερινής κυβέρνησης σχετικά με τις προηγούμενες, πού αντίθετα άκολούθησαν, στα έπτά προηγούμενα χρόνια, μιá διαδικασία -άν όχι παραπλανητική όπως κρίθηκε από τις γυναικείες όργανώσεις (βλ. σχετικά τεύχος 8 Δελτίου ΣΕΕ σελ. 12), πάντως χρονοβόρα, αντιδημοκρατική και με στόχους πολύ περιορισμένους (για τήν ύλοποίηση μόνο τής «ίσονομίας»). Αυτό τό στενό πνεύμα φάνηκε και από τις άγορεύσεις εκπροσώπων τής Νέας Δημοκρατίας στη Βουλή, κατά τή συζήτηση του νομοσχεδίου, παρ' όλο πού τελικά ψήφισαν στο σύνολο τό νομοσχέδιο, όπως είχε διαμορφωθεί από τήν κυβέρνηση.

Θά διαγράψουμε παρακάτω τις βασικές ενότητες διατάξεων του νέου νόμου. Όπως

με τις άρχές σεβασμού τής προσωπικότητας πού καθιερώνει τό σύνταγμα.

Συνοπτικά οι βασικές ρυθμίσεις του νέου νόμου άφορούν: **1. Σχέσεις τών συζύγων.**

- Θεσπίζεται ή ίσονομία στις προσωπικές και οικονομικές σχέσεις τών συζύγων: «άποφασίζουν από κοινού για κάθε θέμα του συζυγικού βίου» - «συνεισφέρουν από κοινού... για τήν αντιμετώπιση τών άναγκών τής οικογένειας».
- Δέν μεταβάλλεται με τό γάμο τό έπώνυμο τών συζύγων στις έννομες σχέσεις τους.
- Διατηρείται ή περιουσιακή αυτότέλεια τών συζύγων, αλλά παρέχεται ή δυνατότητα με σύμβαση μεταξύ τους έπιλογής τής κοινοκτημοσύνης.

2. Σχέσεις γονιών και παιδιών.

- Τό έπώνυμο τών παιδιών προσδιορίζεται με κοινή άμετάκλητη δήλωσή τους πριν από τό γάμο, τό ίδιο για όλα τά παιδιά. Άλλως παίρνουν τό έπώνυμο του πατέρα. Τά παιδιά πού γεννιούνται, χωρίς νά ύπάρχει γάμος τών γονιών τους, παίρνουν τό έπώνυμο τής μητέρας, με δυνατότητα νά πάρουν εκ τών ύσέρων του πατέρα (με συμβολαιογραφικό έγγραφο).
- Και οι δύο γονείς έχουν τή γονική μέριμνα τών παιδιών τους πού δέν περιλαμβάνει πλέον και «τήν λήψη έν ανάγκη και σωφρονιστικών μέτρων». Κάθε σχετική άπόφαση πρέπει νά άποβλέπει στο συμφέρον του παιδιού, του όποιου πρέπει νά ζητείται και νά συνεκτιμāται ή γνώμη άνάλογα με τήν ώριμότητά του.
- Έξομοιώνονται τά παιδιά πού γεννιούνται δίχως γάμο με τά παιδιά πού γεννιούνται από έγγαμους γονείς, με κατάργηση όλων τών ύποτιμητικών για τήν μητέρα και τό παιδί διατάξεων.
- Τά παιδιά από τήν συμπλήρωση του 18ου έτους είναι ικανά για κάθε δικαιοπραξία. Τό 18ο έτος επίσης όρίζεται και για τό δυό φύλα τό κατώτερο όριο ηλικίας γάμου δίχως τή συγκατάθεση τών γονιών.

Η ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

Λ. Παπαντωνίου
Α' Αντιπρόεδρου του Σ.Ε.Ε.

Τό θέμα τής κατάργησης τής δεκαπενταετίας, εάν προϋπόθεση συνταξιοδότησης δίχως όριο ηλικίας, που ισχύει για άρχιμένους κληνολογίες

έπικρατούσε και επικρατεί τό πιο παραδοσιακό, άνδροκρατικό κατεστημένο. Στη συνέχεια, ή δεκαπενταετία επέκτάθηκε και σε μερικούς

κά βέβαια άφορά μόνο όσες παίρνουν σύνταξη, που άσφαλώς δέν θά θιγούν. Για τις εργαζόμενες σε υπηρεσίες που ισχύει ή δεκαπενταετία,

Μαρίας Γκασούκα - Γκιόκα
Γεν. Γραμματέας ΣΕΕ

Στό χρόνο πού πέρασε ψηφίστηκε απ' τό Συμβούλιο Υπουργών τής ΕΟΚ τό πρόγραμμα Ισών Εύκαιριών (82-85) πού οι Έλληνικές γυναικείες οργανώσεις είχαν τήν εύκαιρία νά συζητήσουν εύρύτερα σέ σεμινάρια πού οργανώσε στή 20-21 Σεπτεμβρη 1982 τό γραφείο τής ΕΟΚ στό Έμπορικό κι Βιομηχανικό επίμελητήριο τής Αθήνας.

Τό πρόγραμμα αυτό παρουσιάζεται από τούς κύκλους τής ΕΟΚ σάν σημαντικότερο βήμα πρός τήν κατάκτηση τής γυναικείας χειραφέτησης. Όπως μάς είπε η κ. Odite Quinlin στήν προαναφερόμενη συνάντηση, μέ τό πρόγραμμα αυτό ή ΕΟΚ έχει σάν σκοπό «τήν λήψη τών νομικών μέτρων πού εξασφαλίζουν τήν ίση μεταχείριση, τή ενίσχυση, τή διεύρυνση τή συμπλήρωσή τους από διάφορες μορφές θετικής δράσης. Έτσι τό Πρ. Ισών Εύκαιριών στηρίζεται σέ δύο σκέλη: τή ενίσχυση τών ατομικών δικαιωμάτων και τήν εφαρμογή τής ισότητας εύκαιριών στήν πράξη κύρια μέσα απ' τά προγράμματα θετικής δράσης».

Τού προγράμματος έχουν προηγηθεί οι

απ' το πρόγραμμα
δικών

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗ Δ. ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Πριν να προχωρήσουμε στην εξέταση του προγράμματος "Ίσων Ευκαιριών είναι σωστό να ριζούμε μία ματιά στην κατάσταση των γυναικών της Δ. Ευρώπης και της χώρας μας ειδικότερα, έτσι όπως διαμορφώνεται σήμερα.

Οι λόγοι που επιβάλλουν την καθημερινά αυξανόμενη εισοδηματική διαφορά στην παραγωγική διαδικασία είναι λίγο πολύ γνωστοί. Πέρα απ' το γεγονός πως η ανάπτυξη του καπιταλισμού έχει απόλυτη ανάγκη απ' το φτηνό γυναικείο εργατικό δυναμικό μπορούμε να εξηγήσουμε το φαινόμενο έτσι:

- Η καθημερινή όξυνση της κρίσης, ο πληθωρισμός κι η ακρίβεια κάνουν έντελώς ανεπαρκή τον ένα μισθό του άντρα.

- Η κατανόηση απ' τη μεριά των γυναικών πως η παραμονή τους στο σπίτι καταδικάζει τις ικανότητές τους σε αφανισμό.

- Η κατανόηση απ' τις γυναίκες πως η συμμετοχή στην παραγωγική διαδικασία σημαίνει ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους και εγκατάλειψη των αντιδραστικών και μειοτικών γι' αυτές αντιλήψεων.

Κι είναι χαρακτηριστική η αντίφαση: ενώ απ' την μία μεριά υπάρχει η τεράστια τάση των γυναικών για την ένταξή τους στην παραγωγή, από την άλλη το κύμα της ανεργίας κι της υποαπασχόλησης που ολοένα διογκώνεται έχει κύρια θύματά του τις γυναίκες και τους νέους. Έτσι στη ΕΟΚ -άν και οι υποστηρικτές της την παρουσίασαν σχεδόν σαν παράδεισο- υπάρχουν σήμερα 11.000.000 άνεργοι απ' τους οποίους οι μισοί είναι γυναίκες.

Στην Ελλάδα οι εργαζόμενες γυναίκες αποτελούν το 31% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και απασχολούνται κύρια στην ελαφρά βιομηχανία (κλωστούφαντουργία, ύατις, δερμα) στις υπηρεσίες και στην αγροτική οικονομία. Σε ότι αφορά την ηλικία τους το 1/3 είναι κάτω από 30 χρόνων, ενώ στη βιομηχανία και την βιοτε-

επικρατούσαν (κι δυστυχώς επικρατούν).

Λύθηκαν άραγε τα προβλήματα αυτά με την ένταξη στην ΕΟΚ; Ούτε κι οι πιο θερμοί οπαδοί της δεν θα τολμούσαν να ισχυριστούν κάτι τέτοιο. Αντίθετα όξυνθηκαν και πολλά απ' αυτά είναι έτοιμα να εκραγούν. Αναφέρουμε ένδεικτικά:

α. **Ανεργία - υποαπασχόληση:** Τα στοιχεία της ΕΟΚ μιλάνε για 5,9% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Ελλάδας ενώ τα στοιχεία των συνδικάτων μιλάνε για 250.000 άνεργους απ' τους οποίους οι μισοί είναι γυναίκες.

β. **Υπερεκμετάλευση - υπερεντατικοποίηση** που συνέπειά τους είναι τα καθημερινά αυξανόμενα εργατικά άτυχηματα.

γ. **Ανισότητα αμοιβής:** Οι αμοιβές των γυναικών στη βιομηχανία αποτελούν το 57% των αντρών και στο εμπόριο το 67%.

δ. **Χαμηλό το επίπεδο προστασίας της εργαζόμενης μητέρας και των παιδιών της** (παιδικό σταθμοί, κέντρα κ.λπ.)

ε. **Μεγάλο όριο συνταξιοδότησης.**
στ. **Αντιδραστική προπαγάνδα, τρομοκρατία στους τρόπους δουλειάς, προσβολή της προσωπικότητας της γυναίκας απ' τον εργοδότη.**

ζ. **Διακρίσεις** σ' όλα τα επίπεδα: εξέλιξης, ειδίκευσης κ.λπ.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΊΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

Με δοσμένο λοιπόν το πλαίσιο για την Ευρωπαϊκή γυναίκα και ειδικά για την Ελληνίδα θεωρούμε σκοπιμο εξετάζοντας το πρόγραμμα Ίσων Ευκαιριών να διατυπώσουμε κάποιες σκέψεις. Και πριν απ' όλα: Για το πως το ίδιο το σχέδιο προγράμματος έγινε δεκτό, ύστερα απ' την υποβολή του, στο Συμβούλιο των Υπουργών αφήνουμε να μās μιλήσει η ίδια η κ. Quintin που υπήρξε μέλος της συντακτικής επιτροπής του προγράμματος: « Η ενεργοποίηση του προγράμματος αυτού δεν θα είναι

που ήλπιζε η επιτροπή, περιέχει στοιχεία που μπορούν να χρησιμεύσουν σαν ένας όχι εύκαταφρόνητος μοχλός για μελλοντική δράση». Παράλληλα το Συμβούλιο μείωσε σημαντικότερα τα προβλεπόμενα κονδύλια και έκμηδένισε τα κονδύλια για προσωπικό. Είναι φανερό λοιπόν (παίρνοντας υπόψη τα αυξανόμενα προβλήματα των γυναικών απ' τη μία αλλά και την δραστηριοποίηση της ΕΟΚ προς αυτή την κατεύθυνση απ' την άλλη) πως δεν μπορούμε με τις τσέσες ελλείψεις του προγράμματος (χωρίς χρήματα, χωρίς προσωπικό, χωρίς δεσμευτικό χαρακτήρα) να περιμένουμε ουσιαστικά αποτελέσματα απ' αυτό.

Σχετικά με το περιεχόμενο αυτής της προσπάθειας: Πέρα απ' τις καλές προθέσεις, την ύπαρξη ορισμένων οργάνων όπως είναι α) Το Συμβουλευτικό όργανο της ισότητας ευκαιριών. β) Το Νομικό κοινοτικό όργανο για ισότητα στην κοινωνική ασφάλιση. γ) Το Νομικό όργανο για σημεία που δεν καλύπτονται από την οδηγία 79/7. δ) Κοινοτικό νομικό όργανο για όσους απασχολούνται στα ελεύθερα και γεωργικά επαγγέλματα. ε) Το κοινοτικό νομοθετικό όργανο με σκοπό να προωθησει τις άδειες γονέων και για οικογενειακούς λόγους, καθώς και μίας σειράς εμπειρογνομόνων για διάφορα ζητήματα, όμως το γεγονός πως και το πρόγραμμα και τα όργανα αυτά δεν αγγίζουν τις πραγματικές αιτίες όλης της κατάστασης όπως παρουσιάζεται σήμερα, δηλ. της κρίσης του πληθωρισμού, της ανεργίας για τους εργαζόμενους και των τεράστιων κερδών των μονοπωλίων καθώς και των ποσών που διατίθενται για τους εξοπλισμούς κάνει την ύπαρξή τους έντελως αναποτελεσματική. Έτσι η προσπάθεια της ΕΟΚ να βγει απ' το αδιέξοδο της κρίσης επιβαρύνοντας για μία ακόμα φορά τους εργαζόμενους, αφήνοντας άθικτα τα μονοπωλιακά κέρδη και εφαρμόζοντας πρόσκαιρες λύσεις που ίσως κάποιες πληγές κλείσουν για περιορισμένο αριθμό (π.χ. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) χωρίς να πλήττει όμως το ριζοταίικο κακού καιμιά

Let there always be

sunshine children and peace!

Το τελευταίο διάστημα όλο και πιο συχνά βομβαρδιζόμαστε καθημερινά με όρους όπως «λαϊκή συμμετοχή», «κοινωνικός ελέγχος», «συμμετοχικός σοσιαλισμός», «αυτοδιαχείριση», χωρίς να έχουμε όλοι μας εντελώς ξεκαθαρίσει τι εννοούμε και χωρίς να αποκλείεται να εκφράζονται και διαφορετικές απόψεις μέσα απ' τις ίδιες έννοιες. Ένα πάντως είναι βέβαιο ότι όσοι χρησιμοποιούν αυτούς τους όρους πιστεύουν σε κάποια συμμετοχή του λαού στα κέντρα λήψης αποφάσεων είτε αυτά είναι διεσπαρμένα σε διάφορα επίπεδα και διαφόρους χώρους είτε είναι συγκεντρωμένα σε κεντρικές εξουσίες.

Η ανάγκη για συμμετοχή γεννήθηκε απ' το γεγονός ότι η τεχνολογική και οικονομική ανάπτυξη στις χώρες του καπιταλισμού δεν συνοδεύεται κι απ' την αντίστοιχη κοινωνική ανάπτυξη με αλλαγή των κοινωνικών κι παραγωγικών σχέσεων με αποτέλεσμα η εργασία ολοένα και περισσότερο να αποξενώνεται από κάθε δημιουργικό περιεχόμενο, οι συνθήκες εργασίας να γίνονται όλο και πιο άθλιες, οι συνθήκες ζωής στη πόλη απάνθρωπες, οι προσωπικές σχέσεις ανύπαρκτες και η αλλοτρίωση του ατόμου οριστική.

Στη πατρίδα μας όπου η αντιπροσωπευτική δημοκρατία υπήρξε πάντα λειψή, ως συνειδητή επιλογή των πολιτικών δυνάμεων της δεξιάς που κυριάρχησαν τα τελευταία 50 χρόνια στη πολιτική σκηνή, αποκλείστηκε σε θεσμικό επίπεδο και η παραμικρή δυνατότητα λαϊκής συμμετοχής που συνεπάγονταν αναπόφευκτα αλυσιδωτές ουσιαστικές δημοκρατικές εξελίξεις.

Έτσι το σύνθημα για λαϊκή συμμετοχή είχε πάντα απήχηση στο λαό μας και το αίτημα για την διεκδίκηση είναι στις σημερινές συνθήκες διακυβέρνησης του τόπου πολύ ώριμο. Αξίζει νομίζω να αναφερθούμε και στην μοναδική ιστορική εμπειρία που έχουμε από την γέννηση του θεσμού της Τοπικής Λαϊκής Αυτοδιοίκησης στην Ελεύθερη Ελλάδα στην περίοδο της κατοχής και στην λειτουργία και ανάπτυξη του με την συμμετοχή του λαού. Την περίοδο αυτή αποκτούν για πρώτη φορά οι γυναίκες το δικαίωμα να ψηφίζουν και να εκλέγονται και ο λαός αφού πήρε στα χέρια του την λύση των τοπικών προβλημάτων δεν περιορίζεται μόνο στο ρόλο του να εκλέγει τους εκπροσώπους του αλλά και να ελέγχει μέσα απ' τις γενικές συνελεύσεις και τα ψηφίσματα τις πράξεις τους.

Λαϊκή συμμετοχή και Γυναικείο κίνημα

Είναι φανερό δηλαδή ότι ο κάθε Δημοκρατικός Θεσμός για να λειτουργήσει σωστά έχει ανάγκη από την συμμετοχή όλων των πολιτών που μέσα από τις οργανώσεις τους και τους φορείς του είναι σε θέση να συμβάλλουν ουσιαστικά στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Ιδιαίτερα για τις γυναικείες οργανώσεις θα πρέπει να επισημανθεί ότι αυτές κατάκτησαν τη θέση τους στο δημοκρατικό γυναικείο κίνημα μέσα από μία μακριά και βασανιστική πορεία αγώνων και δουλειάς.

Δεν μπορούν λοιπόν αντικειμενικά να συμβιβαστούν με μια τυπική ή εκ των υστέρων συμμετοχή.

Αλλά ας δούμε πρώτα τι δεν είναι λαϊκή συμμετοχή.

- Λαϊκή συμμετοχή λοιπόν δεν είναι ένας θεσμός που λειτουργεί ανεξάρτητα από κοινωνικοπολιτικά συστήματα. για παράδειγμα σε μια σοσιαλιστική κοινωνία η λαϊκή συμμετοχή εκφράζεται σ' όλα τα επίπεδα της πολιτικής και κοινωνικής ζωής της χώρας. Είναι μ' άλλα λόγια συστατικό στοιχείο του σοσιαλιστικού συστήματος, είναι προϋπόθεση για την οικοδόμησή του.
- Από μόνη της η λαϊκή συμμετοχή δεν λύνει προβλήματα και δεν υποκαθι-

στά την υποχρέωση της πολιτείας για την επίλυσή τους.

1. Τι είναι λαϊκή συμμετοχή

Έτσι λαϊκή συμμετοχή στις συνθήκες της σημερινής Ελλάδας μπορεί να είναι ένας θεσμός που η κατάκτησή του να ανοίγει δρόμους για την προώθηση των στόχων του λαϊκού κινήματος και να δημιουργεί ευνοϊκότερες συνθήκες για την επίλυση των προβλημάτων του λαού.

Μ' αυτήν την έννοια οι πιο αρμόδιοι για να λάβουν μέρος σ' αυτή τη διαδικασία είναι οι εκπρόσωποι των Ο.Τ.Α., των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων, των μαζικών φορέων, των αγροτικών συλλόγων, των οργανώσεων της νεολαίας, των γυναικείων οργανώσεων κ.λπ. Και τα όργανα λαϊκής συμμετοχής μπορεί να είναι είτε **συμβουλευτικά** για την άσκηση της κυβερνητικής πολιτικής (τομέας υγείας, παιδείας κ.λπ.) είτε **γνωμοδοτικά** για την αξιοποίηση της γνώμης ειδικών φορέων (Δημόσια επιχείρηση πολεοδόμησης οικισμού και στέγασης), είτε **αποφασιστικά** όταν διαχειρίζονται ένα συγκεκριμένο τομέα συλλογικής δράσης (π.χ. καταναλωτικός ή προμηθευτικός συ-

νεταιρισμός, Δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις κ.λπ. είτε **κοινωνικού ελέγχου** της υλοποίησης μιας συγκεκριμένης πολιτικής που αποφασίστηκε με την συναίνεση του λαού.

2. Προϋποθέσεις άσκησης λαϊκής συμμετοχής.

Βασικές προϋποθέσεις για την άσκηση λαϊκής συμμετοχής είναι:

- 2.1. Η λαϊκή συμμετοχή να είναι ουσιαστική και όχι τυπική. Να έχουν δηλαδή τα όργανα λαϊκής συμμετοχής αρμοδιότητες ώστε να μπορούν να παίρνουν αποφάσεις, να ασκούν κοινωνικό έλεγχο και να μη είναι μόνο όργανα που θα επικυρώσουν μια πολιτική που χαράσσεται ερήμην του λαού.
- 2.2. Οι εκπροσωποί στα όργανα λαϊκής συμμετοχής θα πρέπει να είναι εκλεγμένοι απ' τους φορείς τους (και όχι διορισμένοι), να είναι ανακλητοί για τις περιπτώσεις που περιφρονούν ή αλλοιώνουν την λαϊκή εντολή και να λογοδοτούν στη βάση για κάθε ζήτημα που προκύπτει και να ελέγχωνται απ' αυτήν.

Κάτω απ' αυτούς τους όρους μπορούμε να πούμε ότι η λαϊκή συμμετοχή σε γενικές γραμμές εκφράζει το αίτημα που το μαζικό κίνημα προβάλλει και διεκδικεί με συνέπεια κι εμμονή.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου γίνεται μια ηθελημένη διαστρέβλωση όταν λόγου χάρη ωρισμένοι διατείνονται ότι αυτή καθ' αυτή η λαϊκή συμμετοχή αποτελεί ένα σοσιαλιστικό μέτρο που οδηγεί στην αλλαγή των παραγωγικών και κοινωνικών σχέσεων και τον Σοσιαλισμό. Η αλήθεια είναι ότι όσο οι σχέσεις ιδιοκτησίας δεν αλλάζουν και η πολιτική εξουσία λόγω εικλογικού συστήματος δεν προκύπτει από την αληθινή αναλογική καταγραφή των πολιτικών δυνάμεων και κρίσιμα ζητήματα όπως η ένταξη στη ΕΟΚ και ΝΑΤΟ τελούν ερήμην του, η λαϊκή συμμετοχή είναι απλά ένα θετικό μέτρο που ανοίγει καινούργιους δρόμους στο λαϊκό κίνημα και διευκολύνει την πάλη του.

3. Λαϊκή συμμετοχή από γυναίκες σκοπιά.

Αν λοιπόν το αίτημα για Α.Σ. προβάλλεται από όλα τα κοινωνικά στρώματα για άμεση παρέμβαση του λαϊκού παράγοντα στη διεκδίκηση και κατοχύρωση καλύτερων

όρων ζωής για τον γυναικείο πληθυσμό που ζει εργάζεται και δραστηριοποιείται κάτω από ανισότιμες συνθήκες αποκτά επιταχικώτερο χαρακτήρα και απαιτεί άμεση αντιμετώπιση από την πολιτεία.

Ας μη γελιόμαστε η αλλαγή και ο εκσυγχρονισμός του οικογενειακού δικαίου ήταν ένα πρώτο σημαντικό βήμα για την ισονομία των δύο φύλων (που πιστώνεται κύρια στη ενωμένη κοινή δράση των γυναικείων οργανώσεων μέσα από την ΣΕΓΕΣ) που καταργεί αναχρονιστικούς θεσμούς όπως την προίκα, την αρχή κυριαρχίας του άνδρα κ.λπ.

Εισάγει νέους όπως συναινετικό διαζύγιο, αναγνώριση της προσωπικής εργασίας των δύο συζύγων, την ρύθμιση σχέσεων εξωγάμων τέκνων κ.λπ.

Και αντιμετωπίζει με δίκαιο και ικανοποιητικό τρόπο θέματα που αναφέρονται στο οικογενειακό δίκαιο.

Πρέπει ωστόσο να πούμε ότι το νέο ν/σ για την ισονομία των δύο φύλων δεν αποτελεί παρά ένα θεσμικό πλαίσιο που δεν ενεργεί αυτόματα από μόνο του στην αλλαγή αναχρονιστικών ιδεών, και στην δημιουργία ίσων όρων και ευκαιριών στην οικογένεια, στον επαγγελματικό χώρο και την κοινωνία ώστε να επιτρέπεται στη γυναίκα ανεμπόδιστα να αναπτύσσει την προσωπικότητά της και τις δημιουργικές της ικανότητες και να ακολουθεί ομαλή επιστημονική και επαγγελματική εξέλιξη.

Για να ισχύσει στη πράξη η ισοτιμία χρειάζεται να παρθούν απ' τη κυβέρνηση συγκεκριμένα μέτρα κοινωνικών παροχών που να βοηθούν την εργαζόμενη μητέρα να ξεπεράσει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει καθημερινά στη προσπάθειά της να ανταποκριθεί σωστά στους πολλαπλούς ρόλους που η ζωή μας έχει αναθέσει. Επίσης η πολιτεία μέσα απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (διαφημίσεις και προγράμματα) μπορεί και πρέπει να εμποδίσει την προβολή γυναικείων πρότυπων που δεν ανταποκρίνονται στη παρουσία της σημερινής Ελληνίδας που αγωνίζεται για να σταματήσει κάθε διαστρέβλωση και παραποίηση που γίνεται στη προσωπικότητά της.

Έτσι η ανάγκη για εκπροσώπηση του γυναικείου κινήματος στα διάφορα όργανα μπορεί να είναι κατανοητή για τον καθένα το πρόβλημα όμως δημιουργείται από το κατά πόσο η πολιτεία κατανοεί αυτή την ανάγκη και έχει τη θέληση να αποδεχθεί το ανάλογο αίτημα.

Ο ΣΕΕ κατά καιρούς έχει εκφράσει την επιθυμία του να συμμετάσχει σε όργανα που προγραμματίζουν και σχεδιάζουν εκπομπές, και έχουν αρμοδιότητα στα προγράμματα των διαφημίσεων ώστε να εκ-

φράσει τις απόψεις του σε ότι αφορά την γυναικεία σκοπιά.

Σήμερα ο ΣΕΕ επαναλαμβάνει το αίτημα για εκπροσώπηση στα μ.μ.ε. επι πλέον επισημαίνει ότι σαν επιστημονικός μαζικός φορέας έχει την αρμοδιότητα και την δυνατότητα να αναπτύξει με εκλαϊκευμένο τρόπο θέματα που απασχολούν κάθε γυναίκα και να απαντήσει σε ερωτήματα που ενδεχόμενα δημιουργηθούν. Ο διάλογος σε κάθε περίπτωση βοηθά στην ανάπτυξη επιχειρηματολογίας για την θέση και το ρόλο της γυναίκας στη σημερινή κοινωνία.

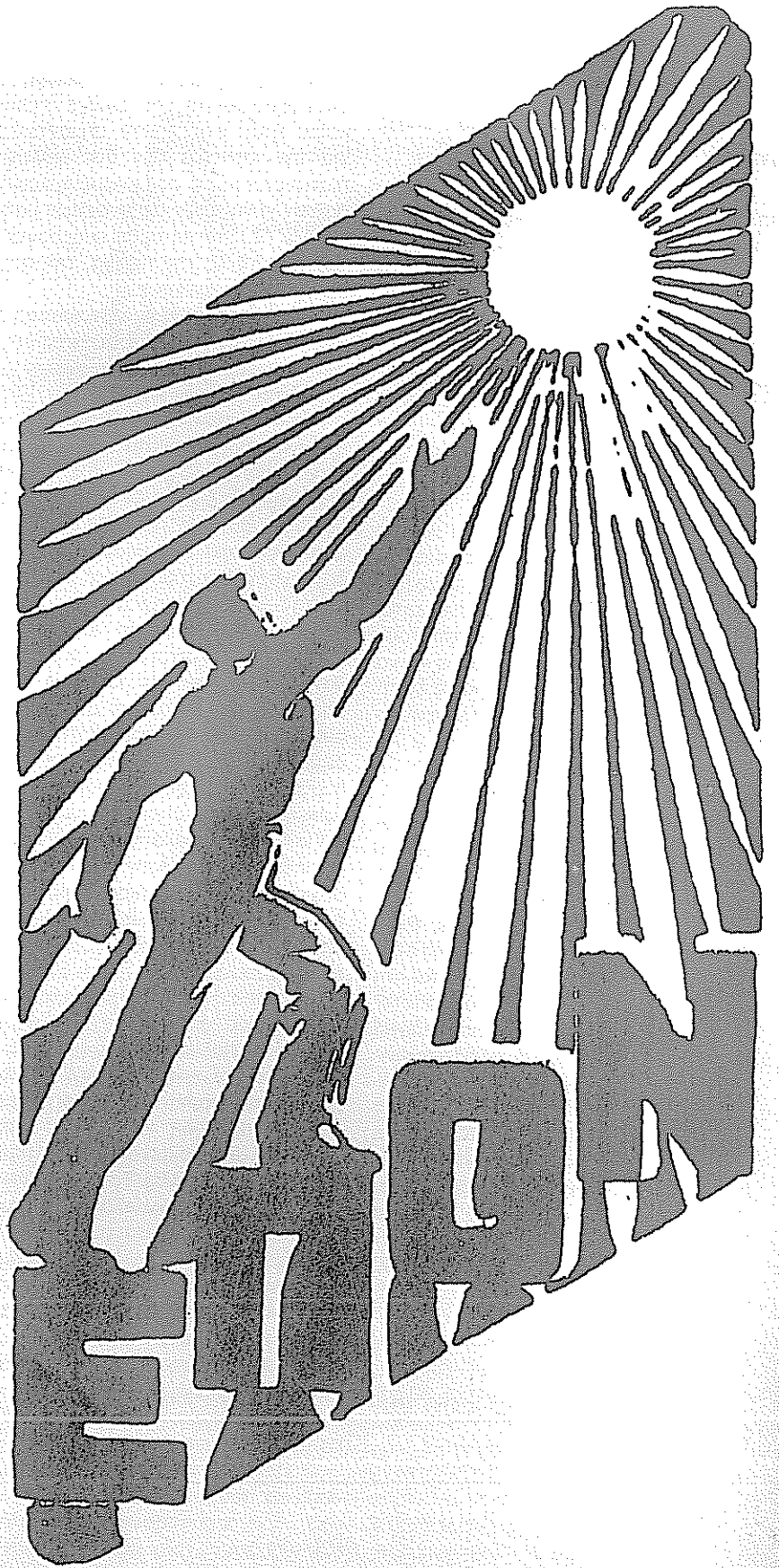
Ένα άλλο όργανο στο οποίο πιστεύω ότι πρέπει να εκπροσωπηθούν οι γυναίκες οργανώσεις είναι το «Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Ισότητας των δύο φύλων» το οποίο πρόκειται να έχει την ευθύνη για την διαμόρφωση προγράμματος σε εθνικό επίπεδο σε θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων. Για να παίξει αυτό τον σημαντικό ρόλο το όργανο αυτό και να μη αποτελέσει ένα κυβερνητικό όργανο ξεκομμένο απ' το μαζικό γυναικείο κίνημα χρειάζεται απαραίτητα να λειτουργήσει με την εκπροσώπηση σ' αυτό όλων των γυναικείων οργανώσεων. Έτσι μόνο είναι δυνατό να παρθούν αποφάσεις σε συνεργασία με τους μαζικούς φορείς των γυναικών και όχι ερήμην τους.

Επίσης η εκπροσώπηση των γυναικών στο νεοδημιουργούμενο Εθνικό συμβούλιο καταναλωτών θα πρέπει να προέλθει από τις ίδιες τις γυναικείες οργανώσεις διότι η εκπροσώπηση αυτή δεν καλύπτεται σε καμιά περίπτωση από τον διορισμό εκπροσώπου της ΕΓΕ.

Πρόσφατα διαβάσαμε ότι δημιουργούνται νέα περιφερειακά όργανα λαϊκής επιμόρφωσης όπου προβλέπεται η δημιουργία πενταμελών συμβουλίων σε κάθε νομό και όπου προβλέπεται τα όργανα αυτά να πλαισιωθούν και από γυναίκες για να καλυφθεί σε ένα βαθμό η απουσία τους από επιτελικά όργανα. Προτείνω οι γυναίκες που θα πλαισιώσουν τα όργανα αυτά να είναι εκπρόσωποι γυναικείων οργανώσεων και κύρια του ΣΕΕ.

Τέλος θέλω να αναφερθώ στο θεσμό των νομαρχιακών συμβουλίων που σύμφωνα με τον νόμο 1235/1982 καθιερώνεται η λαϊκή εκπροσώπηση στην άσκηση της κυβερνητικής πολιτικής.

Στα όργανα αυτά πολλά έχουν να προσφέρουν κι οι γυναικείες οργανώσεις κάθε περιοχής με την πλούσια εμπειρία και ευαισθησία που διαθέτουν. Επί πλέον φωτίζοντας και απ' την δική τους σκοπιά τις ιδιαίτερες πτυχές κάθε θέματος πιστεύω ότι ο ΣΕΕ θα συνέβαλλε ουσιαστικά με τη συμμετοχή του στα Νομαρχιακά Συμβούλια του νομού Αττικής.

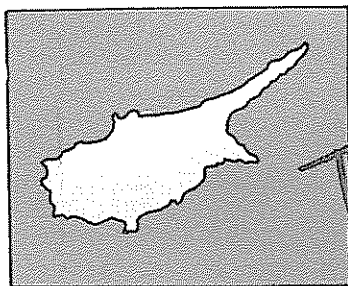

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΝ

Ἡ ΕΠΟΝ (Ἐνιαία Πανελλαδική Ὀργάνωση Νέων) ἀποτελέσει τόν βασικό κορμό δράσης τῆς ἀντιστασιακῆς νεολαίας κατά τήν περίοδο τῆς χιτλεροφασιστικῆς κατοχῆς. Φέτος, ἡ ἐπέτειος τῶν 40 χρόνων ἀπ' τήν ἰδρυσῆ τῆς γιορτάζεται πανελλαδικά. Σά φόρο τιμῆς στά νιάτα πού ἀγωνίστηκαν μέσα ἀπ' τίς γραμμές τῆς ΕΠΟΝ, παραθέτουμε τό «Δωδεκάλογο τῆς Νεολαίας τῆς Ἑλλάδας», πού ἐπεξεργάστηκαν μεταξύ ἄλλων καί οἱ παιδαγωγοί Ρόζα Ἰμβριώτη καί Κώστας Σωτηρίου. Ὁ «Δωδεκάλογος» δημοσιεύθηκε στό ὄργανο τοῦ Κ.Σ. τῆς ΕΠΟΝ «Νέα Γενιά» τῆς 20/9/1943. Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τό σημεῖο 8, πού ἀναφέρεται στόν ἀγῶνα τῶν νέων κοριτσιῶν γιά ἰσότητα.

Ὁ Δωδεκάλογος τῆς Νεολαίας τῆς Ἑλλάδας

1. «Θέλουμε τά νιάτα εὐτυχισμένα μέσα στή χαρά τῆς δημιουργικῆς δράσης.
2. Πιστοί στρατιῶτες στά ἰδανικά τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης θ' ἀγωνιστοῦμε νά περάσουμε ἀπό τό βάρβαρο καταναγκασμό στή δημιουργική ἐλευθερία.
3. Θ' ἀγωνιστοῦμε παλικαρία νά γκρεμίσουμε ὅλους τούς πολιτικούς καί οικονομικούς φραγμούς καί ὅλα τά ἐμπόδια πού ἔστησε ὁ καπιταλισμός καί ὁ φασισμός, γιά νά κατακτήσουμε κι ἐμεῖς τα δικαιώματα τῆς ἡλικίας μας καί νά ἐπιβάλουμε τό σεβασμό τους.
4. Κανέναν φραγμό καί κανένα ἐμπόδιο στήν ἄρμονική σωματική μας ἀνάπτυξη καί ψυχική μας ἐξέλιξη. Ζητᾶμε ὅλα τά μέσα γιά ν' ἀναπτύξουμε τόν πλούσιο δυναμισμό τῆς ἡλικίας μας καί νά φτιάξουμε γερό τό σῶμα καί χαρούμενη καί ἀκμαία τήν ψυχή.
5. Ζητᾶμε ἴσα δικαιώματα γιά ὅλα τά παιδιά, πολύπλευρη παιδεία καί ποιοτική μόρφωση, διαποτισμένη μέ τό πνεῦμα τῆς Λαοκρατικῆς Δημοκρατίας, σφραγίζοντας ὁ καθένας μας μέ τήν προσωπική του ἀξία καί ἐξύψωση τό δημιουργικό του ἔργο.
6. Θέλουμε νά γίνουμε, σύμφωνα μέ τίς ἀτομικές του ὁ καθένας ἰκανότητες, φωτισμένοι καί εἰδικευμένοι ἐργάτες τῆς ζωῆς καί τῆς ἐπιστήμης, ἰκανοί ν' ἀναποκριθοῦμε σ' ὅλες τίς ὑλικές καί πνευματικές ἀνάγκες τῆς χώρας καί δημιουργικοί συντελεστές στό ξαναχτίσιμο τοῦ πολιτισμοῦ στόν τόπο μας, ὑποτάσσοντας τούς ἀτομικούς μας σκοπούς στήν εὐτυχία καί ἐξύψωση τοῦ λαοῦ.
7. Θ' ἀγωνιστοῦμε νά πετύχουμε σ' ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς δράσης μας πραγματική καί μέ ἐσωτερική πειθαρχία αὐτοδιοίκηση.
8. Θέλουμε ἐμεῖς οἱ νέες, λυτρωμένες ἀπ' τόν ἀπατηλό καί παραστρατημένο φεμινισμό, νά σπάσουμε τίς ἀλυσίδες τῆς πολύμορφης σκλαβιάς μας καί ν' ἀγωνιστοῦμε ὀλόψυχα πλάι καί μαζί μέ τούς νέους, γιά νά κατακτήσουμε τήν οικονομική, τήν κοινωνική καί τήν πολιτική μας ἰσότητα. Μόνο ἔτσι θά λάμψει ὁ ἀληθινός ἑαυτός μας καί θά ὑψωθοῦμε στό γνήσιο γυναικεῖο ἀνθρώπινο.
9. Θά ἀγωνιστοῦμε παλικαρία ὅλοι μαζί, Νέοι καί Νέες, καί σήμερα καί πάντοτε ἐνάντια σέ κάθε ἐξωτερικό ἐχθρό, γιά ν' ἀνακτήσουμε καί νά θρονιάσουμε τή λευτεριά στόν τόπο μας, προασπίζοντας μέ κάθε θυσία τήν ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδας μας καί ὀλοκληρώνοντας τήν ἐθνική μας ἐνότητα, μέ ἀπόλυτο ὅμως σεβασμό στήν αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν.
10. Θέλουμε κι ἐμεῖς, πρωτοπόροι συναγωνιστές μαζί μ' ὅλους τούς νέους τοῦ κόσμου, νά ὑπερικήσουμε τόν γεμάτο προκαταλήψεις στενόκαρδο ἐθνικισμό, νά ἀρθοῦμε πέρα καί πάνω ἀπό κάθε ἱμπεριαλισμό καί νά χτίσουμε ὅλοι μαζί μ' ἀδελφική συνεργασία τό μεγαλόπρεπο ναό τῆς εἰρηνικῆς διαβίωσης τῶν λαῶν, ὅπου μέσα θά στήσουμε τό βωμό στίς ἀληθινά ἀνθρώπινες ἀξίες.
11. Θά ἀγωνιστοῦμε κι ἐμεῖς ὀλόψυχα σήμερα καί πάντοτε ἐνάντια σέ κάθε ἐσωτερικό κι ἐξωτερικό ἐχθρό, γιά νά κατακτήσουμε καί νά ὀλοκληρώσουμε τίς ἐλευθερίες τοῦ λαοῦ.
Θά βοηθήσουμε μ' ὅλες μας τίς δυνάμεις, ἀξιοί συνεργάτες καί ἀγρυπνοί φρουροί, νά θεμελιωθεῖ, νά προκόψει καί νά ὀλοκληρωθεῖ ἡ ἑλληνική Λαοκρατική Δημοκρατία.
12. Δίνουμε τήν ὑπόσχεσή μας καί θά προετοιμάσουμε τό ἔδαφος γιά τό ριζοβόλημα καί τό πλούσιο ἀνθισμα ἐνός προτοπόρου νεοελληνικοῦ σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ. Μόνο ἔτσι θά κατακτήσουμε κι ἐμεῖς τήν ἐσωτερική μας εὐτυχία».

Τελευταίες Ειδήσεις απ' τη Κύπρο.

**Μαρίας Αναγνωστοπούλου αρχαιολόγου
μέλους Δ.Σ. ΣΕΕ**

Οι τελευταίες ειδήσεις από την Κύπρο μας πληροφορούν ότι αντίθετα με τις αποφάσεις του ΟΗΕ για τις λύσεις του κυπριακού, η τουρκική κυβέρνηση προχωρεί στον τεχνητό γεωγραφικό, και δημογραφικό διαχωρισμό της Κύπρου, βασιζόμενο στην ισχύ των Τούρκικων στρατευμάτων κατοχής.

Στις 20/12/82 η τουρκοκυπριακή διοίκηση, άρχισε να μοιράζει στους τουρκοκυπρίους και στους τούρκους έποίκους, τίτλους ιδιοκτησίας σπιτιών και κτημάτων, που ανήκουν σε έλληνοκύπριους πρόσφυγες. Ο Έσμπήρ Σερανίνσκι, διοικητικός υπεύθυνος επί των « Έσωτερικών και της Αποκατάστασης», ανήγγειλε ότι «η ανταλλαγή πληθυσμών, στην βόρεια Κύπρο θεωρείται τελειωμένη υπόθεση, και τώρα ήρθε η ώρα της ανταλλαγής περιουσιών.

Η τουρκοκυπριακή Διοίκηση αποφάσισε την ίδρυση «Κεντρικής Τράπεζας» που θα επιβάλει στα κατεχόμενα το τουρκικό νόμισμα.

Στην Κερύνεια, τον Δεκέμβρη του 1982, η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου γίνεκε τουρκικό τζαμί.

Μέσα στο σχέδιο του άφανισμού του έλληνοισμού, από το βόρειο τμήμα της Κύπρου, μέσα στο ίδιο αυτό σχέδιο είναι και η εξέλιξη της πολιτιστικής του κληρονομιάς. Της πολιτιστικής του κληρονομιάς, που στάθηκε ο άκλόνητος μάρτυρας της μακραιώνης ιστορίας του, πάνω σε τούτο το όμορφο νησί.

Θάτανε άφελές να πιστέψουμε πως οι καταστροφές και οι λεηλασίες ήταν αποτελέσματα καταστροφικής και μόνον μανίας βαρβάρων: Οι βανδαλισμοί τόν Ιούλη και τόν Αύγουστο του 74 ήταν ξεσπάσματα ενός καλά διοικημένου και καθοδηγούμενου μίσους ενάντια στον έλληνοισμό της Κύπρου, από τούς στρατιωτικούς και πολιτικούς της Αγκυρας. Και όσον αφορά την τουρκική πολιτική, η παγκόσμιος ιστορία έχει πείρα των λεπτών χειρισμών της, και της αποτελεσματικότητάς της. Γι' αυτό και η συνέχιση εννιά τώρα χρόνια της

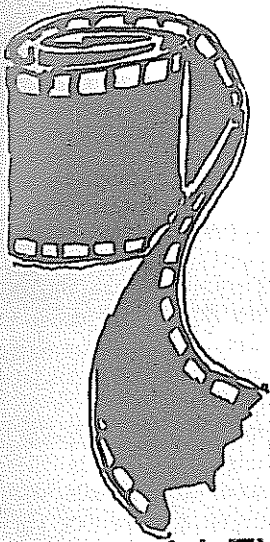
καταστροφικής μανίας σε κάθε τί που θυμίζει έλληνοισμό και χριστιανισμ, μπορούμε σήμερα ανεπιφύλακτα να πούμε πως ανήκει σε ένα σατανικό, πολιτικό και μόνο σχέδιο. Τό γκρέμισμα τών αρχαίων οικισμών, ή εξαφάνισή τους, οι λεηλασίες τών Μουσείων, ή απογύμνωση βυζαντινών εκκλησιών και μοναστηριών από την έσωτερική τους διακόσμηση, οι λεηλασίες κειμηλίων, τό γκρέμισμα εκκλησιών, τό ανασκάλεμα τάφων, ή τυμβωρυχία, ή μεταφορά σ' άγνωστα σημεία της Τουρκίας βιβλιοθηκών, κειμηλίων, ιδιωτικών συλλογών, μπροστά στα μάτια του στρατού κατοχής, ειδικά στους χώρους που βρίσκεται ο στρατός κατοχής, και μάτι ξένου δέν μπορεί να πλησιάσει, αποδεικνύει πως ή καταστροφή γίνεται με σύστημα. Έτσι ανθίζει ή ιδιωτική πρωτοβουλία, και πανέμορφα πήλινα αρχαία άγγεϊα, χάλκινα άγαλματίδια, αιώνες φυλαγμένα στα σπλάχνα της γής της Κύπρου, θαύμαστρες βυζαντινές εικόνες, που κόπηκαν στή μέση για να άνεβεί τό κέρδος τους, διπλασιάζοντας τόν αριθμό τους, μπαίνουν σε τσουβάλια και παίρνουν τό δρόμο της ξενητιάς, στα μεγάλα παζάρια, στις μεγάλες αγορές, και γίνονται οι εύλαβικές αυτές μνημες, καρποί αγοραπωλησίας, σ' άλύπητα χέρια. Γιατί σε αυτό στοχεύει ο κατακτητής. Μαζί με τό διώξιμο του έλληνοκύπριου από τό πατρίο έδαφος, να σβήσει και τή Μνήμη του. Νά ξέρει πως σάν γυρίσει στο χωριό του, στην πόλη του, στους Σόλους, στη Σαλαμίνα, στην Κερύνεια, δέν θα ξανάβρει τόν τάφο του πατέρα του. Την εκκλησία της Κανακαρίας που της γδάραν τά ψηφιδωτά, που λάμπαν μέσ την μορφή της Παναγιάς και τών Άγγέλων από τόν 6ον αιώνα, δέ θα την αναγνωρίσει. Ούτε στην Άμμόχωστο, που του κλέβουν όλα τά εκθέματα, τό Αρχαιολογικό Μουσείο. Ούτε τά Μοναστήρια θα αναγνωρίσει που τά γδύσαν από τις εικόνες, τά κειμήλια, τούς θησαυρούς. Αυτό τό σχέδιο ψύχραιμα και συστηματικά εφαρμόζει ο κατακτητής. Τώρα τελευταία, τόν Σεπτέμβρη του 1982, ο Ντεκτάς έστειλε δώρο στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια 20 αρχαία κυπριακά άγγεϊα. Ο κύριος Ντεκτάς δρ άσάν ιδιοκτήτης. Εύτυ-

χώς ύστερα από δραστήριες ενέργειες της Αρχ/κής Υπ/σίας Κύπρου τά άγγεϊα, υπάρχουν πολλές πιθανότητες να επιστραφούν στον νόμιμο κάτοχό τους.

Η Τουρκική κυβέρνηση γνωρίζει ότι καταπατά τό Διεθνές Δίκαιο, αλλά προχωρεί άνενόχλητα όσο οι διεθνείς οργανισμοί κλείνουν τά αυτιά τους στις έκκλησεις για την απόδοση Δικαιοσύνης στην Κύπρο. Οι Μεγάλες Δυνάμεις σιωπούν, παρακολουθούν, ίσως και να παραδοκούν να άρπάξουν από τό μαρτυρικό νησί εκείνο που τούς συμφέρει, όταν θά τούς συμφέρεϊ.

Η Τουρκική κυβέρνηση, όπως και ή έλληνική ύπογράψανε τό 1954 τή Σύμβαση της Χάγης που είναι συνέχεια της πρώτης Σύμβασης της Χάγης του 1907. Στη Σύμβαση αυτή γράφονται καθαρά οι ύποχρεώσεις, που έχει ένα κράτος που εισβάλει σε ένα άλλο, για την πολιτιστική κληρονομία και τούς θησαυρούς του κατεχόμενου κράτους, που έχει ύπογράψει τήν Σύμβαση. Αλλά και αν τό ένα από τά δύο κράτη την έχει ύπογράψει, και πάλι σύμφωνα με τούς όρους της Σύμβασης έπρεπε να ακολουθήσουν πιστά τούς όρους. Στην κατεχόμενη Κύπρο ή μή εφαρμογή της Συνθήκης της Χάγης είναι τό καταράκωμα του Διεθνούς Δικαίου.

Όσον αφορά τούς έλληνοκύπριους, και τούς φίλους της Κύπρου ή καταπάτηση τών ύποχρεώσεων που άπορρέουν από τή Συνθήκη της Χάγης, είναι ισχυρός λόγος για να ύποστηρίζουν διεθνώς τή δίκαιη ύπόθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας στον τομέα της σωτηρίας της πολιτιστικής της κληρονομιάς. Οι κύπριοι κατάλαβαν από τις πρώτες μέρες της τουρκικής εισβολής, πως ο άγώνας για τή σωτηρία κάθε κομματιού που ανήκει στην ιστορία της Κύπρου, είναι άγώνας πατριωτικός και έθνικός. Σάν τό βόρειο τμήμα της Κυπριακής Δημοκρατίας κατέχεται από ξένα στρατεύματα, ποτέ δέν έπαψε να ανήκει στην Κυπριακή Δημοκρατία. Γιατί ούδέποτε ή Έλληνική Κύπρος έπαυσε να ύπάρχει και να είναι κυρίαρχο κράτος, και τό τμήμα της που σήμερα βρίσκεται κάτω από την Τουρκική κατοχή, δέν έπαψε νόμιμα να ανήκει στην Κυπριακή Δημοκρατία. ■

ΤΡΕΙΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΕΣ ΑΠΑΝΤΟΥΝ ΣΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΜΑΣ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Είναι γενικά αποδεκτό, ότι μέσα από τό περιεχόμενο τῶν ταινιῶν πού προβάλλονται στὸν Κινηματογράφο καὶ τὴν τηλεόραση, ἐλάχιστα ἔχουν θιγεί οἱ διάφορες πλευρές τῆς καταπίεσης πού βαραίνει τὴ γυναίκα στὴ σημερινή Ἑλληνική κοινωνία. Συνολικά μπορεῖ νά πει κανεὶς ὅτι δέν ἔχει θιγεί σέ βάθος καί σ' ὅλη τὴν ἔκτασή του τό γυναικεῖο ζήτημα.

Μέ δεδομένη τὴ θέση ὅτι «ἡ Τέχνη ἐκτός τοῦ ὅτι πρέπει νά προβληματίζει μπορεῖ νά παίξει καὶ διαπαιδαγωγητικό ρόλο», εἶναι εὐκόλο νά ἐπισημάνει κανεὶς ὅτι τό πρότυπο τῆς σύγχρονης ἑλληνίδας, τῆς ἐργαζόμενης, τῆς πολιτικοποιημένης, μέ τὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει τόσο στὴν οἰκογένεια ὅσο καὶ στὴ δουλειά καὶ τὴν κοινωνική δράση ἐλάχιστα ἔχει παρουσιασθεῖ μέσα ἀπὸ τίς ἑλληνικές ταινίες. Τρεῖς γνωστοὶ σκηνοθέτες, οἱ Δημητρίου Ἰ. Ἀλιντα, Τζήμας Νίκος, Ψαρρᾶς Τάσος, ἀπαντοῦν στὰ παρακάτω ἐρωτήματά μας:

- Ποιοὶ κατὰ τὴ γνώμη σας, εἶναι οἱ παράγοντες πού ἐμπόδισαν τοὺς σκηνοθέτες εἰδικά νά ἀσχοληθοῦν μέ τό τόσο σοβαρὸ ζήτημα τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας - τό Γυναικεῖο;

- Τί πρέπει νά γίνει γιὰ νά ὠθηθοῦν οἱ προοδευτικοὶ σκηνοθέτες νά ἀσχοληθοῦν μέ τό θέμα αὐτό;

ΑΛΙΝΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Νομίζω πὼς οἱ παράγοντες εἶναι πολλοί, θεωρῶ ὅμως καθοριστικούς τοὺς παρακάτω:

α) Οἰκονομικούς: οἱ Ἕλληνες σκηνοθέτες ἔχουν περιορισμένες εὐκαιρίες νά κάνουν ταινίες καὶ ὅταν τοὺς δοθῇ ἡ δυνατότητα, μιά στό τόσο, στὴν ἱεραρχική κλίμακα θεμάτων, τό γυναικεῖο ζήτημα δέν κατέχει οὔτε τὴν πρώτη οὔτε τὴ δεύτερη θέση. Ὅσο γιὰ τό ἐμπορικό σινεμά, πού ἡ δόξα του σβύνει μέ τὴ δεκαετία τοῦ '60, δέν ἀσχολήθηκε ποτέ μέ τὴ γυναίκα ὅπως ἄλλωστε δέν ἀσχολήθηκε μέ κανένα κοινωνικό προβληματισμό.

β) Κοινωνικοὶ καὶ πολιτικοὶ παράγοντες: στὴ χώρα μας τὰ κοινωνικά καὶ πολιτικά προβλήματα ὑπῆρξαν πάντα ἄμεσα καὶ πιεστικά. Φυσικό ἦταν, οἱ σκηνοθέτες νά ἱεραρχοῦν αὐτὰ στὴν 1η θέση. Ἀλλὰ καὶ τό κοινὸ ἀντίστοιχα, ἔδειχνε ἓνα ἐνδιαφέρον, ἀνάμεσα στὰ κενὰ πού τοῦ ἄφηνε τό ποδόσφαιρο καὶ ἡ ψυχαγωγική κατανάλωση.

γ) Ὁ ἔντονος πατριαρχικός χαρακτή-

ρας τῆς παράδοσης ἐμπόδιζε νά συνειδητοποιηθῇ τό γυναικεῖο πρόβλημα. Καθυστέρησε λοιπὸν, καὶ ἀναδύθηκε σέ ἐξάρτηση μέ τὴ γενικότερη κοινωνικοπολιτική ἀφύπνιση. Ἀπόδειξη ὅτι οἱ γυναικεῖοι σύλλογοι ξεσηδοῦν μετὰ τό 1974.

Τό πρῶτο πού πρέπει νά γίνει εἶναι οἱ ἴδιες οἱ γυναῖκες νά ἐνδιαφερθοῦν καὶ νά συμμετάσχουν ἐνεργά καὶ ἄμεσα στὰ κοινωνικά καὶ πολιτικά προβλήματα τοῦ τόπου. Τότε τό πρόβλημα τῆς καταπίεσής τους θά πολιτικοποιηθῇ, θά γίνῃ κοινωνικά ὑπαρκτό καὶ εὐρύτερα ὄρατό, ὁπότε καὶ οἱ ποροδευτικοὶ σκηνοθέτες θά ἀσχοληθοῦν μ' αὐτό.

ΝΙΚΟΣ ΤΖΗΜΑΣ

Τό γυναικεῖο κίνημα εἶναι ἓνα σημαντικό θέμα ὅσο σχεδὸν καὶ τό ἐργατικό κίνημα. Εἶναι γνωστό ὅτι ἂν οἱ ἐργαζόμενοι εἶναι καταπιεσμένοι, οἱ γυναῖκες εἶναι διπλά καταπιεσμένες γιατί ἔχουν διπλό ἀφεντικὰ τὴν ἀρχαῖα τάξη καὶ τὸν ἄντρα πού οἱ κοινωνικές συνθήκες τὸν ἔχουν διαμορ-

φώσει σέ ἀφεντικό καὶ ὄχι σέ σύντροφο. Παρ' ὅλους τοὺς ἀγῶνες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πού νομίζω πὼς συμπεριλαμβάνει τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση σ' ἓνα βαθμὸ τῆς γυναίκας, ἐξακολουθεῖ τό θέμα γιὰ τὴν οὐσιαστική ἀπελευθέρωση τῆς γυναίκας νά ναι πελώριο.

Προσωπικά ἀπ' τὰ πρῶτα βήματα μου -ὅταν ἀκόμη ἦμουν στὴ σχολή- οἱ δύο μικροὺ μήκους ταινίες πού ἔκανα ἀφοροῦσαν τὴ γυναίκα. Τὸ «Γι' αὐτές τίς ἡρωίδες» μέ θέμα τὴν ἑλληνίδα ἀγρότισσα, πού ἡ ζωὴ τῆς δέν εἶναι παρά ἓνας φοβερὰ σκληρὸς ἀγῶνας ἀπὸ πρὶν ἀκόμη πάει σχολεῖο μέχρι τὰ βαθειὰ γεράματα καὶ μάλιστα χωρὶς νά τῆς ἀναγνωρίζεται, καὶ τό «Κοριτσάκι καὶ τό ραδιόφωνο» πού δείχνει πὼς ἓνα κοριτσάκι ἀπὸ φτωχὴ ἐργατικὴ οἰκογένεια μέ μεγάλο ταλέντο στό χορὸ καὶ πού ἡ ζωὴ του ὀλόκληρη εἶναι ὁ χορὸς, ὑποχρεώνεται ἀπὸ τίς δύσκολες συνθήκες τῆς ζωῆς ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ εἶναι γυναίκα νά καταδικάσει τὰ ὄνειρά του.

Ἐκτοτε, στὶς ταινίες μου θιγόταν πάντα τό θέμα «γυναίκα» χωρὶς νά ναι τό κυρίαρ-

χο. Βέβαια έξ αιτίας τής δικτατορίας και τών δύσκολων συνθηκών στό κινηματογράφο δέν έκανα πολλές ταινίες. Τό ζήτημα όμως μέ καίει πολύ και έλπίζω πώς θάρθει ή στιγμή του όσον άφορά έμένα.

Όσον άφορά τούς λόγους για τούς όποιους ό Έλληνικός κινηματογράφος γενικώτερα δέν άσχολήθηκε μέ τό γυναικείο θέμα, πιστεύω πώς έγινε γιατί για πολλά χρόνια ύπήρχαν δυό είδη κινηματογράφου. Ό μέν ένας ήταν ό συνηθισμένος, λεγόμενος έμπορικός, κινηματογράφος πού ως επί τό πλείστον δέν άγγιζε καν έλληνικά προβλήματα. Άπλά βάσει μιās συνταγής έβγαϊναν φαρσοκωμωδίες ή μελό μέ τήν πλούσια κοπέλα και τό φτωχό άγόρι. Άπ' τήν άλλη ύπήρχε ένας άλλος κινηματογράφος μέ πολύ λιγώτερες ταινίες, προβληματιζόμενες αλλά —έκτός εξαιρέσεων— θά μπορούσαμε νά πούμε πώς ήταν προβληματιζόμενες «άλά Γαλλικά». Κι' αυτό γιατί οι περισσότεροι σκηνοθέτες του είχαν σπουδάσει στή Γαλλία και οι ταινίες τους ήταν μίμηση του περιβάλλοντος πού έζησαν και τών ταινιών πού παρακολούθησαν στά σπουδαστικά τους χρόνια. Έτσι, δέν έπιαναν ούσιαστικούς τομείς τής ελληνικής πραγματικότητας. Βασική όμως αίτία για τό ότι οι ταινίες τών σκηνοθετών πού δούλευαν έξω από τή συνηθισμένη συνταγή ήταν λίγες, είναι κατά τή γνώμη μου ή έλλειψη χρημάτων. Ό Κινηματογράφος στήν Έλλάδα ήταν όχι μόνο τελείως άβοήθητος και άπροσάτευτος, αλλά κινηγημένος από τά μεγάλα Αμερικάνικα τράστ πού δέσποζαν στό χώρο και από ένα αντίδραστικό κράτος πού μέ τή λογοκρισία του και τήν όλη συμπεριφορά του εμπόδιζε μέ κάθε τρόπο τήν ανάπτυξη ενός κινηματογράφου μέ προβληματική.

Άς έλπίσουμε ότι τό τωρινό κράτος θά πάρει όλα εκείνα τά προστατευτικά μέτρα πού θά βοηθήσουν αυτού του είδους τό κινηματογράφο. Και τότε πιστεύω άκράδαντα πώς οι σκηνοθέτες μας θά άσχοληθούν και μέ καυτά προβλήματα τής ελληνικής πραγματικότητας και όλου του κόσμου. Γιατί ένα τέτοιο πρόβλημα νομίζω ότι είναι τό γυναικείο θέμα. Ένα πρόβλημα δηλαδή καυτό για όλο τόν κόσμο αλλά ιδιαίτερα για τήν Έλλάδα πού είμαστε μία χώρα σκλαβωμένη ή ήμισκλαβωμένη και για πολλές δεκαετίες μέ κυβερνήσεις αντίδραστικές ή πολύ αντίδραστικές.

ΤΑΣΟΣ ΨΑΡΡΑΣ

Τό θέμα είναι πολύπλευρο και για νά μπορέσουμε νά 'χουμε μία σφαιρική άποψη πρέπει νά ρίξουμε μία σύντομη ματιά στήν εξέλιξη του Έλληνικού κινηματογράφου τά τελευταία χρόνια.

Άπό τίς άρχές τής δεκαετίας του '60, ό Έλληνικός κινηματογράφος θεματολογικά άσχολείται μέ τρεις μεγάλες κατηγορίες ταινιών: α) τό μελό, β) τό μιούζικαλ και γ) τήν φαρσοκωμωδία.

Και στίς τρεις αυτές κατηγορίες ή γυναίκα παίζει παθητικό ρόλο στό σενάριο. Στο μελό είναι ό κινητήριος άξονας τής συγκίνησης, ή θά αγαπήσει ή θ' αγαπηθεί πολύ μέ κύριο έπιθυμητό φινάλε τόν γάμο. Είναι φανερό πώς οι σεναριογράφοι κι οι παραγωγοί στοχεύουν νά πουλήσουν εισιτήρια σ' όλες αυτές τίς ελληνίδες πού ζούν μέ τό όραμα του γάμου. Ένα άλλο σημείο πού άπασχολεί τούς σεναριογράφους είναι ή παρθενία. Η ελληνίδα ήρωίδα του κινηματογράφου είναι σχεδόν πάντα παρθένα. Ακόμη κι όταν είναι έξέπαγγέλματος πόρνη μέσα από ένα θαυμαστό τρόπο στό τέλος όλα εξαγγιζονται και ό θεατής μένει μέ τήν έντύπωση πώς ή πρωταγωνίστρια μέ τήν όποια συνδέθηκε συναισθηματικά τό τό δίωρο τής προβολής είναι σάν τήν άδελφή του ή σάν τήν γυναίκα πού θέλει νά παντρευτεί. Δηλαδή παρθένα. Άπό τήν συνταγή δέν ξεφυγε ούτε ό Ντασσέν στό ΠΟΤΕ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ.

Όλες αυτές οι παρθένες τής δεκαετίας του '60 άποτελούν φριχτή είρωνία για ένα λαό πού ύποσιτίζεται σεξουαλικά. Μου θυμίζει τήν σημερινή Ινδία πού ένώ δέν επιτρέπεται φιλή στόν κινηματογράφο ή Φάκλαντ Ρόουντ τής Βομβάης είναι γεμάτη από πόρνεϊα μέ άνήλικες κοπέλες. Και νά σκεφθεί κανείς ότι τά πρώτα χρόνια τής δεκαετίας του '50 ό Κακογιάννης έκανε τήν πρώτη φεμινιστική ταινία στήν Ιστορία του κινηματογράφου ή ΣΤΕΛΛΑ.

Στά μιούζικαλ ή γυναίκα είναι καθαρά διακοσμησηκό στοιχείο.

Έμφανίζεται μέ μαγιώ προβάλλοντας τά σωματικά της προσόντα για λόγους ταμειακούς και δέχεται παθητικά τήν εξέλιξη του «στόρου».

Για νά έντυπωσιάσει τόν θεατή ό παραγωγός χρησιμοποιεί βίλλες πλούσια ντεκόρ γρήγορα αυτοκίνητα και ώραιες κοπέλλες. Είναι τό τρίπτυχο πού θά ικανοποιήσει τόν κοινωνικά άπομονωμένο Έλληνα, δηλαδή τήν μεγάλη πλειοψηφία πού όνειρεύεται χρήματα, αυτοκίνητα, γυναικες. Στήν φαρσοκωμωδία οι χαρακτήρες είτε είναι άνδρες είτε γυναίκες λειτουργούν υπερρεαλιστικά για νά δικαιολογήσουν τό μύθο. Έτσι λοιπόν παρατηρούμε πώς ό κινηματογράφος μας χρησιμοποιεί τήν γυναίκα μόνο για νά στηρίξει οικονομικά τήν παραγωγή.

Αυτό δέν είναι τυχαίο. Άντανακλά τήν άποψη πού έχει ή πολιτεία για τήν γυναίκα, και ό κινηματογράφος τό έκμεταλλεύεται στό έπακρο.

Όταν παίχθηκε ΤΟ ΔΙ ΑΣΗΜΑΝΤΟΝ ΑΦΟΡΜΗΝ στό φεστιβάλ του Ρόττερταμ οι Όλλανδέζες δημοσιογράφοι μου έπέτεθηκαν γιατί παρυσιάζω τήν Έλληνίδα τών χωριών τόσο μοιρολάτρησα.

Τότε άρχισα νά τούς εξηγώ ποιός ό ρόλος τής γυναίκας στήν ελληνική κοινωνία και πότε πήρε δικαίωμα ψήφου (1952). Αϊφνιδιάσθηκαν. Δέν μπορούσαν νά φανταστούν πώς ή χώρα... τής δημοκρατίας κρατούσε τήν γυναίκα τόσο χρόνια μακριά από τήν πολιτική ζωή.

Τώρα βέβαια πού ό νέος Έλληνικός κινηματογράφος δείχνει νά κερδίζει τήν μάχη άπ' τό έμπορικό κατεστημένο πού στήν δεκαετία του '60 κυριαρχούσε και καθόριζε τήν αισθηματική και κοινωνικοπολιτική προβληματική, ξαναμπαινει τό έρώτημα γιατί δέν γυρίζονται περισσότερα φίλμς πού νά διαγράφεται ό κοινωνικός ρόλος τής γυναίκας.

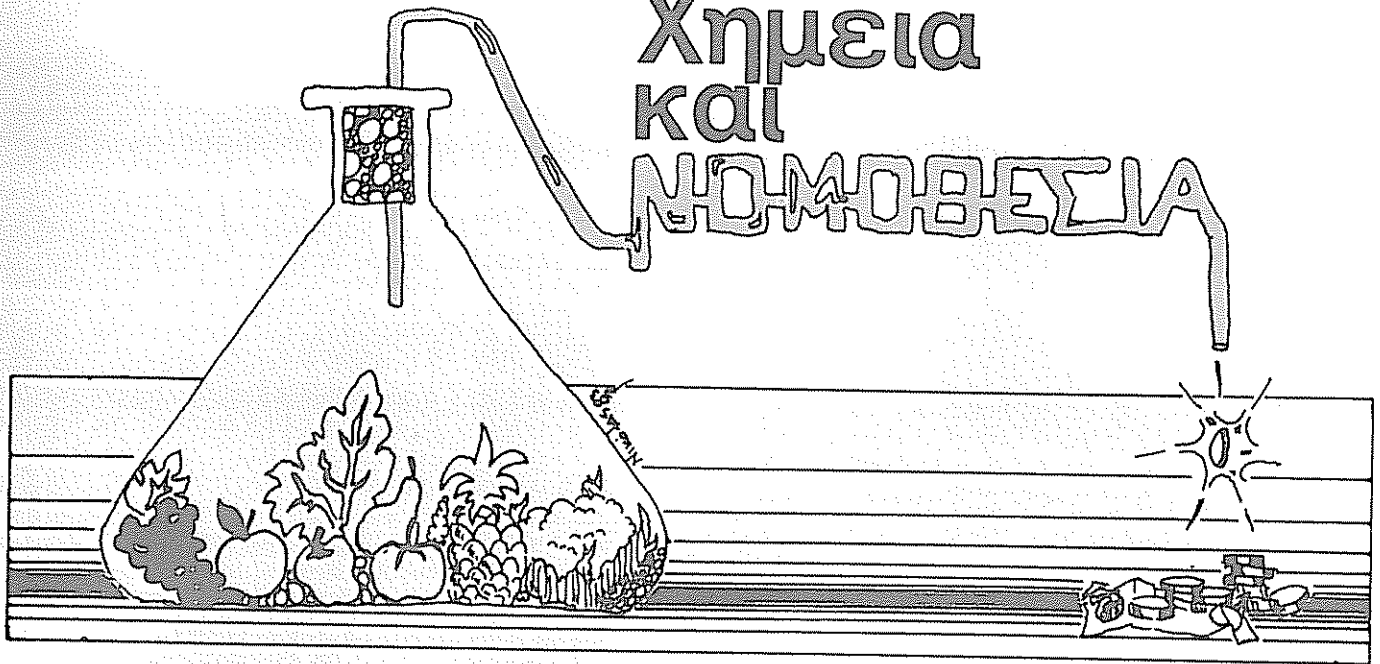
Σ' ένα τέτοιο έρώτημα δέν θά μπορούσα νά άπκινήσω συλλογικά. Πιθανόν τά πολλά θέματα πού δέν είχε τήν δυνατότητα νά θίξει ό κινηματογράφος μας παλιότερα καθόρισαν τήν σημερινή του προβληματική. Ίσως πάλι νά ύπάρχει ή άποψη ότι τό μερικό καθορίζεται άπ' τό γενικό, άρα δίνουμε τήν μάχη για τό σύνολο και όχι μόνο για γυναικεία ζητήματα. Πάντως είναι άλήθεια πώς στήν Έλλάδα έχουμε πολύ λίγες άν όχι καθόλου γυναικείες ταινίες.

Προσωπικά στηρίζω πάντοτε τόν μύθο μιās ταινίας μέ ρεαλιστικά στοιχεία. Έτσι ή όράση τής γυναίκας μπαίνει όργανικά στό στόρυ άνάλογα μέ τήν εποχή και τόν χώρο πού δραστηριοποιείται ή ταινία. Παράδειγμα: στό ΔΙ ΑΣΗΜΑΝΤΟΝ ΑΦΟΡΜΗΝ ή γυναίκα δρᾶ μέσα στό κλίμα τής φοβίας και τής τρομοκρατίας πού άκολουθήσε τόν έμφύλιο και μάλιστα στήν ύπαιθρο. Λογικό είναι ή παρουσίαζετα συντηρητική, ύποταγμένη στόν άνδρα, κλεισμένη στο στενό οίκογενειακό περιβάλλον της. Κάποιες προσπάθειες φυγής, κάποιες άνησυχίες άποθαρρύνονται άμέσως. Έτσι και οι κοινωνικές κινητοποιήσεις και οι διεκδικήσεις γίνονται από τόν άνδρικό πληθυσμό του χωριού πού έχει τό προνόμιο νά «συνέρχεται» και νά ανταλλάσσει άπόψεις, νά ζει κοινωνικά.

Στό «ΜΑΗ» πού άναφέρεται σέ μία περίοδο μεγάλων κινητοποιήσεων όπως ό ΜΑΗΣ του '36 στήν Θεσσαλονίκη ή γυναίκα μάχεται μαζί μέ τόν άνδρα στα όδοφράγματα και πεθαίνει από σφαίρες τής χωροφυλακής στα προαύλια τών εργοστασίων.

Τέλος στό τελευταίο μου φίλμ, ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ή γυναίκα είναι τό κύτταρο τής έλπίδας, ή αίσιοδοξία, ή συνείδηση του κοινωνικού άδιέξοδου.

Τροφιμα, Χημεία και ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Αγγελικής Ασημακοπούλου,
Β' Αντιπροέδρου του Σ.Ε.Ε.

Η μαζικοποίηση της παραγωγής και η βιομηχανοποίηση των τροφίμων είναι σήμερα αναγκαίο κακό.

Αναγκαίο γιατί πρέπει να παραχθούν τρόφιμα για όλους, να τους γίνουν οι διάφορες κατεργασίες και οι κατεργασίες αυτές να είναι τέτοιες ώστε:

Τα τρόφιμα από τη μιά μεριά να ανταποκρίνονται:

α) στα εκλεπτυσμένα γευστικά (και οπτικά) κριτήρια της εποχής.

β) στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες διαβίωσης όπως, ο διαθέσιμος χρόνος της εργαζόμενης γυναίκας ή η ανάγκη λειτουργίας μονάδων ομαδικής διαίτησης (καντίνες κ.λπ).

Από την άλλη μεριά να μπορούν να καλύπτουν τις γεωγραφικές και εποχιακές ελλείψεις, δηλαδή να είναι διατηρήσιμα ή συντηρήσιμα για αποθήκευσή τους, μεταφορά τους κ.λπ.

Κακό, γιατί με τη μαζικοποίηση της παραγωγής και τη βιομηχανοποίηση τα τρόφιμα:

α) φορτίζονται με ανεπιθύμητα κατάλοιπα από τις σωληνώσεις, μέσα διήθησης, καταλύτες, καθώς και κατάλοιπα καλλιέργειας (γεωργικά φάρμακα) ή εκτροφής ζώων (κτηνοτροφικά βοηθήματα). Εδώ πρέπει να προσθέσουμε και τον επηρεασμό της σύστασής τους από τα

λιπάσματα όπως τελευταία μελετάται και αποδεικνύεται.

β) Αποστερούνται, κατά ένα ποσοστό, από πολύτιμο συστατικά τους (πολυαυξητημένο παράδειγμα το φυτό του σταριού που περιέχει μεγάλη ποσότητα βιταμίνης Ε η οποία όμως μπορεί κάλλιστα να αντισταθμιστεί, σε ένα ισοροπημένο γεύμα, από τα ποσά της βιταμίνης Ε που περιέχονται στο κρέας ή στο λάδι της σαλάτας).

γ) Υφίστανται προσθήκη χημικών ουσιών (των προσθέτων για τρόφιμα) όπως τα συντηρητικά αντιοξειδωτικά κ.α. απαραίτητων όπως είπαμε παραπάνω για τη συντήρηση και για πολύ χρόνο διατήρησή τους, ή τα διογκωτικά, γαλακτοματοποιητές, σταθεροποιητές για ευχερέστερη κατεργασία, ή χρώματα, και άλλες ουσίες, βάσεις, οξέα, αμινοξέα και άλλα για καλλίτερη εμφάνιση και καλλίτερες οργανοληπτικές ιδιότητες.

Το πρόβλημα του πόσο κακό κάνει στον καταναλωτή η μαζικοποίηση της παραγωγής και η βιομηχανοποίηση των τροφίμων και του κατά πόσο η Νομοθεσία μας προστατεύει από το κακό αυτό συνιθίζεται πολλές φορές σήμερα, από ανεύθυνους παράγοντες, να απομονώνεται από το αναγκαίο της αύξησης της παραγωγής και διατήρησης των τροφίμων και έτσι απομονωμένο να προβάλλεται και υπερβάλλεται.

Ο θόρυβος που γίνεται, πέρα από του να κλονίζει την εμπιστοσύνη του κοινού προς τα εντεταλμένα πρόσωπα και υπηρε-

σίες, πέρα από του να το τρομοκρατεί, παρουσιάζοντάς τους σαν πρόσθετα τη δεξτρόζη, το άμυλο αραβοσίτου, το ασκορβικό οξύ, προσφέρει και μια θετική υπηρεσία σαν ένα σήμα κινδύνου για ένα πρόβλημα που πράγματι υπάρχει αλλά δεν έχει τοποθετηθεί στις σωστές του βάσεις και δεν έχει πάρει, για τη χώρα μας, τις διαστάσεις πραγματικής απειλής, αφού δεν έχουμε ακόμα φθάσει στον μεγαλύτερο βαθμό της βιομηχανικής ανάπτυξης και της αστικοποίησης του πληθυσμού, και δεν θα τις πάρει αν παρθούν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα.

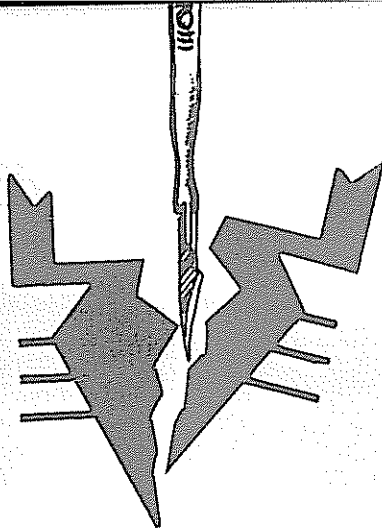
Βλέποντας στο πρόβλημά μας μια αναλογία με το ενεργειακό, όπως πολλές μελέτες το εξέθεσαν τελευταία, συνιστάται σαν γενικό μέτρο η αλλαγή της κατεύθυνσης, της ταυτότητας, αν θέλετε, της ανάπτυξης.

Με στόχο πάντοτε την αυτάρκεια σε τρόφιμα και την υπερεπάρκεια ακόμη, σαν εθνικό πόρο, πρέπει:

α) Να ενθαρυνθεί η αξιοποίηση των μικρών εγκαταλελειμμένων γεωργικών κληρών με επιδοτήσεις, θεραπεία της αστυφιλίας και τόνωση της αποκέντρωσης.

β) Να συντονιστεί η γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή σε μεγάλη κλίμακα κάτω από αποτελεσματικά μέτρα επαγρύπνησης και αστυνόμευσης για τη γρήγορη διακίνηση, τον προληπτικό και συμβουλευτικό έλεγχο στη βιομηχανοποίηση και συ-

συνέχεια στη σελ. 29

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

Έκατό χρόνια από τή γέννηση
του Γ. Παπανικολάου

Αικατερίνης Χρυσοφάκη - Ταβουλάρη
κυτταρολόγου

Φέτος τό Μάιο θά τιμήση ή 'Ακαδημία 'Αθηνών τά 100 χρόνια από τήν γέννηση του Γεώργιου Παπανικολάου προσακλώντας στήν 'Αθήνα γι' αυτό τόν λόγο τούς μαθητές του Κυτταρολόγους G. Wied, J. Reagan κ.ά.

Είναί πολλά αυτά πού πρόσφερε στήν ἴδρυση μιάς ειδικότητας τῆς Ἱατρικῆς, στήν Κυτταρολογία, ὁ συμπατριώτης μας ἀλλά θεωρεῖται κυρίως εὐεργέτης τῶν γυναικῶν ὅλου τοῦ κόσμου μέ τήν ἀνακάλυψη τῆς διαγνωστικῆς του μεθόδου στόν καρκίνου τῆς μήτρας τό γνωστό πιά σέ ὅλους test Pap.

Πρὶν ἀπ' αὐτόν στά μέσα τοῦ 19ου αἰ. μελετήθηκαν τά κύτταρα πού ἀποφολιδῶνε τό σῶμα ἀπό ἄλλους ἐρευνητές. Ὁ Walshe τό 1843 ἔκανε παρατηρήσεις στά κύτταρα πού ἀποβάλλονται μέ τήν ἀπόχρεμψη ἀπό κακοήθεις τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος. Τό 1847 ὁ Rouché ἀναφέρει στό βιβλίο του τίς παρατηρήσεις πού ἔκανε στά κύτταρα τῶν κολπικῶν ἐπιχρισμάτων, περιοριζόμενος στίς μορφολογικές κυκλικές ἀλλαγές τῶν κυττάρων σέ σχέση μέ τή φυσιολογική ὠρηκτική πορεία τῆς γυναίκας.

Η μεγάλη προσφορά τοῦ Γ. Παπανικολάου εἶναι ἡ ἀνεύρεση εἰδικῆς χρώσης (χρώση Παπανικολάου) τῶν κυττάρων κάνοντας ἔτσι δυνατή τή μελέτη τῶν μορφολογικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν κυττάρων μέ κάθε λεπτομέρεια καί τή διατήρησή τους σέ καλοήθη, κακοήθη, φυσιολογικά, καί ἄτυπα. Μέ τή χρήση τῆς μεθόδου αὐτῆς καί τῆς τεχνικῆς πού ἐφάρμοσε γιά τή συλλογή τῶν δειγμάτων καθιέρωσε ἕνα νέο τρόπο διάγνωσης τοῦ καρκίνου.

Σήμερα ἐφαρμόζεται ἡ κυτταρολογική μέθοδος διάγνωσης τοῦ καρκίνου στή μελέτη τῶν ἐκκριμάτων (εκκριμάτων) τῆς μήτρας, τοῦ κόλπου, σέ πολλά ὑγρά τοῦ σώματος ὅπως τά οὔρα, τό προστατικόν ἐκκριμα, τό σπέρμα, τά πτύελα, τίς βρογχικές ἐκκρίσεις, τό γαστρικό ὑγρό, τό 12δακτυλικό, σέ ἀπορροφήσεις καί πλύσεις τοῦ ἐντέρου (ὄρθον καί κόιλον), στό πλευριτικό ὑγρό, στό ἀσκιτικό (κοιλιακό ὑγρό), στό ἐκκριμα ἀπό τόν μαστό καί σέ ἀναρροφή-

σεις ἀπό πολλές κοιλότητες κύστες καί συμπαγή ὄργανα ἀκόμη τοῦ σώματος μέ μεγάλο ποσοστό ἀκρίβειας στή διάγνωση.

Γιά τίς γυναῖκες ὁμως στάθηκε πραγματικός εὐεργέτης ὁ Γ. Π. γιά τήν μεγάλη ἀκρίβεια πού προσφέρει ἡ μέθοδος του στήν ἐγκαιρὴ διάγνωση τοῦ πιό συχνοῦ καρκίνου πού τίς προσβάλλει ὅπως εἶναι ὁ καρκίνος τῆς μήτρας τόσον τοῦ τραχήλου ὅσο καί τοῦ σώματος. Ἐπιπρόσθετα δέ στήν διάγνωση ὅπου αὐτή εἶναι ἐφικτή στόν δεῦτερο κατά σειρά συχνότητας προσβολῆς τῆς γυναίκας καρκίνου, τόν καρκίνου τοῦ μαστοῦ. Καί τέλος στήν δυνατότητα μελέτης τοῦ γεννητικοῦ κύκλου καί τόν προσδιορισμό τῆς ὠρρηξίας δίδοντας ἕναν ἀνώδυνο καί εὐχρηστο τρόπο μελέτης τῶν κυττάρων τοῦ κόλπου.

Οἱ προσκεκλημένοι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γιά τόν ἐορτασμό τῶν 100 χρόνων ἀπό τήν γέννηση τοῦ Γ. Π. καί πολλοί ἄλλοι μαθητές στήν πλειονότητα τοῦ Γ. Π. ἔκαναν ἕνα σεμινάριο κυτταρολογίας στήν Βιέννη τόν Ὀκτώβρη τοῦ '82 δίδοντας ἰδιαίτερη ἔμφαση στόν καρκίνου τοῦ γεννητικοῦ συστήματος τῆς γυναίκας. Τονίσθηκε ἀπ' ὅλους τούς ὁμιλητές ἡ μεγάλη μείωση τοῦ ποσοστοῦ συχνότητας καρκίνου τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας τά πρόσφατα χρόνια στίς ἀνεπτυγμένες χώρες χάρι βέβαια στό test Pap ὅπως καθιερώθηκε διεθνῶς νά λέγεται ἡ κυτταρολογική μέθοδος διαγνώσεως τοῦ καρκίνου τῆς μήτρας.

Ὁ Dr. G. Wied εἶπε ὅτι στίς Η.Π.Α. δέν ὑπάρχει πλέον καρκίνος διηθητικῶς τοῦ τραχήλου χάρι στήν ἐγκαιρὴ διάγνωση καί στόν προληπτικό ἐλεγχό πού ἐξασφαλίζει τό test Pap. Ἡ ἐξαμηνιαία ἐξέταση τοῦ κολπικοῦ, ἐξωτραχηλικῶ καί ἐνδοτραχηλικῶ ἐπιχρισματος πού ἀποτελοῦν τό test Pap ἐξασφαλίζει τήν διάγνωση τοῦ καρκίνου σέ στάδιο ἐν τῷ γενναῖσθαι (in situ) ὅταν ἡ θεραπευτικὴ ἀντιμετώπισή του εἶναι ἑκατό τοῖς ἑκατό δυνατή. Στό στάδιο αὐτό δέν ἔχει ἡ γυναίκα σχεδόν καθόλου συμπτώματα ἢ αὐτά μπορεῖ νά περιορίζονται σέ ὑγρά ἀπό τόν κόλπο, πόνο κατά τήν ἐπαφή καί μικρὴ αἱμορραφία μετὰ τήν

ἐπαφή. Συνήθως ὁμως οἱ γυναῖκες στό στάδιο αὐτό εἶναι ἀσυμπτωματικές καί δέν ἀνησχοῦν γιά ἱατρικὴ ἐξέταση, ἔτσι μόνο ἡ προληπτικὴ ἐξέταση ἀποβαίνει σωτήρια σ' αὐτό τό στάδιο. Δυστυχῶς τίς περισσότερες φορές πού ὁ καρκίνος θά δώση συμπτώματα, ὑγρά: καφεοειδῆ, αἱμορραγία καί θά ἀνησυχῆσῃ τήν γυναίκα εἶναι τότε πού πλέον ἔχει προχωρήσει στό λεγόμενο διηθητικό στάδιο, τότε πού μειώνεται πολύ τό θεραπευτικὸ ἀποτέλεσμα.

Μετὰ τήν θεραπεία τοῦ καρκίνου τοῦ τραχήλου στό στάδιο in situ ἡ γυναίκα ζεῖ μιά τελειῶς φυσιολογικὴ ζωὴ, μέ δυνατότητα τεκνοποίησης καί σάν νά μήν εἶχε ποτέ καρκίνου. Ἐνῶ ἡ μικρὴ θεραπευτικὴ δυνατότητα στό διηθητικό στάδιο ἔχει ὅλες τίς μοιραίες ἐπιπτώσεις κάθε κακοήθους ὄγκου.

Γιά κάθε γυναίκα ἀπό 25 - 40 ἐτῶν ἐπιβάλλεται ὁ ἐξαμηνιαῖος ἐλεγχος γιά τήν διάγνωση καί πρόληψη κυρίως τοῦ καρκίνου τοῦ τραχήλου. Ἐνῶ γιά κάθε γυναίκα ἀπό 40 - 70 ἐτῶν ἐπιβάλλεται ὁ ἴδιος ἐλεγχος γιά τόν καρκίνου τοῦ σώματος τῆς μήτρας.

Ἐκτός ἀπὸ τήν ἡλικία τῶν 25 - 40 τῆν ὁποία προτιμᾷ ὁ καρκίνος τοῦ τραχήλου ὁ ὁποῖος εἶναι καί ὁ πιό συχνός παίζου καί ἄλλοι παράγοντες ρόλο γιά τήν ἐμφάνισή του.

Ἡ ἡλικία τῆς πρώτης σεξουαλικῆς ἐπαφῆς καθώς καί ἡ σεξουαλικὴ δραστηριότητα κατά τήν ἐφηβεία αὐξάνουν κατά τούς περισσότερους ἐρευνητές τίς πιθανότητες ἀνάπτυξής του. Ἡ ἐξήγηση στηρίζεται στό ὅτι τά βιολογικὰ ἀνώριμα σεξουαλικὰ ὄργανα εἶναι περισσότερο εὐαίσθητα στοὺς καρκινογόνους παράγοντες.

Ἐπίσης ἡ σεξουαλικὴ ἐπαφή σύντομα μετὰ τόν τοκετό ὅταν τά γεννητικὰ ὄργανα ἔχουν ἐντονη δραστηριότητα ἀναπλαστικὴ λόγω τοῦ τραυματισμοῦ τους, αὐξάνει τήν πιθανότητα ἀνάπτυξης τοῦ καρκίνου. Τοῦτο ἀπεδείχθη ἀπὸ μελέτες γυναικείων πληθυσμῶν μέ διαφορετικὰ ἔθιμα μέ πρώτη σεξουαλικὴ ἐπαφή μετὰ τόν τοκετό ἐπειτα ἀπὸ 30 ἡμέρες καί ἐπειτα

συνέχεια στή σελ. 29

κειτο μόνο για θέματα τῶν νόμων ἐκείνων πού δῆθεν χάρι σπὴν προστασία τῆς γυναίκας ἐπιβάλλουν μειωτικές γι' αὐτὴν διακρίσεις σπὴν ἀσκηση κάποιων ἐπαγγελμάτων, πάει καλά. Ὅμως μὲ τὸ σημεῖο αὐτὸ διακυβεύονται νόμοι πού ἀπαγορεύουν στὶς γυναῖκες νὰ σηκώνουν βάρη ἢ πού τοὺς ἀπαγορεύουν τὴ νυχτερινή βάρδια ἢ τὴν ἐργασία σὲ ἐργαστᾶσια εἰδικῶν χημικῶν, ὑπόγεια μεταλλεία, λατομεία κ.λπ. γιατί τὰ ἐπαγγέλματα αὐτὰ μπορεῖ νὰ ἔχουν σοβαρές ἐπιπτώσεις σὲ μιά πιθανή ἐγκυμοσύνη. Πῶς εἶναι δυνατό νὰ καταργήσουμε τέτοια προστατευτικά μέτρα παίρνοντας ὡς δασμένο τὴν Ἑλληνική πραγματικότητα ὅπου καὶ οἱ ἐργοδότες εἶναι ἀνεξέλεγκτοι καὶ ἡ τεχνολογία ἀρκετὰ καθυστερημένη καὶ ἡ λήψη γενικότερων μέτρων πού προστατεύουν γυναῖκες καὶ ἄντρες ἀπὸ ἀνθυγιεινές συνθήκες βρίσκεται σὲ χαμηλὸ ἐπίπεδο.

Τὸ σημεῖο 4 μιλάει γιὰ τὴν ἐξίσωση τοῦ ὅριου συνταξιοδότησης, ἐνῶ τὸ σημεῖο 6 τὸ σχετικὸ μὲ «τὴν φορολογία καὶ τὴν

ἀπὸ τὰ δημόσια ταμεῖα κι ὄχι ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἐργοδότη».

Στὸ σημεῖο 13 τὸ σχετικὸ μὲ τὴν «ἀνάλυση τῶν τάσεων σὲ σχέση μὲ τὴν ἀπασχόληση» μπαίνει τὸ σοβαρότατο ζήτημα μιᾶς ἐρευνας μέτρων γιὰ μειωμένο ὥραριο, μερική ἀπασχόληση κ.λπ. μέτρο ἰδιαιτέρα ἐπικίνδυνο γιὰ τὶς γυναῖκες. Ἡ κ. Quintin λέει «Εἶναι φανερό ὅτι ἔχουν ἰδιαιτερὴ σημασία γιὰ μᾶς ἡ δράση τῆς κοινότητας σχετικὰ μὲ τὴ μάχη κατὰ τῆς ἀνεργίας, ἰδίως αὐτῆς τῶν νέων μὲ τὸ σχέδιο ὁδηγίας γιὰ τὴν ἐργασία μερικῆς κι ἐποχιακῆς κατάρτισης...» Ἐτσι λοιπὸν μὲ βάση τὸ πρόγραμμα ἡ ΕΟΚ ἐτοιμάζεται νὰ ἐκδόσει ὁδηγίες σχετικὲς μὲ τὴν μερική ἢ ἐποχιακὴ ἀπασχόληση τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν. Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσουμε πῶς τὸ 90% τῶν ἐργαζόμενων στὶς χώρες τῆς ΕΟΚ μὲ μερική ἀπασχόληση εἶναι γυναῖκες.

Ἡ ἀπόφαση αὐτῆς τῆς ΕΟΚ προκάλεσε πλῆθος ἀντιδράσεων τόσο ἀπ' τὰ ἐργατικά συνδικάτα ὅσο κι ἀπ' τὶς γυναικείες

γραμμά του λοιπὸν προβλέπονται εἰδικὰ μαθήματα γιὰ γυναῖκες (πάνω ἀπὸ 25 χρόνων, ἀνεργες, πού δὲν ἔχουν δουλέψει ποτέ ἢ πρόκειται νὰ ἐπιστρέψουν σπὴ δουλιὰ ὑστερα ἀπὸ μακροχρόνια ἐργασία, ἀνειδίκευτες ἢ ἡμειδίκευμένες).

Εἶναι ὅμως πλατιά γνωστὸ ὅτι οἱ πόροι τοῦ Ταμείου εἶναι πολὺ μικροί, γιὰ νὰ καλύψουν τὶς ἀνάγκες πού ἔχουν δημιουργηθεῖ καὶ τὰ στοιχεῖα πού ὑπάρχουν μιλᾶνε ἀπὸ μόνον τοὺς γιὰ τὶς πραγματικὲς δυνατότητες αὐτοῦ τοῦ Ταμείου. Ἐτσι τὸ 1980 στὰ προγράμματα πού συμμετεῖχε τὸ κοινωνικὸ Ταμεῖο ἔλαβαν μέρος 35.500 γυναῖκες. Σύνολο ἀνέργων γυναικῶν πάνω ἀπὸ 5.000.000. Εἶναι δὲ ἄγνωστο τελικὰ πόσες ἀπ' αὐτὲς τὶς 35.500 γυναῖκες ἀποκαταστάθηκαν ἐπαγγελματικά.

Ἐνας ἀπ' τοὺς στόχους τοῦ ταμείου εἶναι ἡ μείωση τῆς ἀνεργίας. Παρ' ὅλη τὴ δραστηριότητά του ἡ ἀνεργία στὶς χώρες τῆς ΕΟΚ ὄχι μόνον δὲν μειώθηκε ἀλλὰ ἀντίθετα αὐξήθηκε μὲ μεγάλη ταχύτητα καὶ σήμερα ἡ Εὐρώπη τῆς ΕΟΚ ἔχει

Με πολλή συγκίνηση χαρήκαμε στον «Παρνασσό» το θαυμάσιο έργο του εκλεκτού μας καλλιτέχνη Δήμου Σμπρίνη που τόσο ξαφνικά έφυγε απ' τη ζωή το περασμένο καλοκαίρι χωρίς να προλάβει να εκθέσει ο ίδιος την τελευταία δουλειά του.

Η οικογένειά του όμως γαλουχημένη με τη δική του ευαισθησία, την ευγένεια της ψυχής, τα ιδανικά του, διοργάνωσε μόνη της την έκθεσή του στον «Παρνασσό» από την 1η ως τις 15 του Γενάρη του '83 που σημείωσε μεγάλη επιτυχία.

Ο Δήμος Σμπρίνης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1918. Σπούδασε ζωγραφική στην Α.Σ.Κ.Τ. με δασκάλους τους Π. Μαθιόπουλο, Συμβ. Αργυρό και Επαμ. Θωμόπουλο, αφιέρωσε τη σχετικά σύντομη ζωή του στη τέχνη του.

Εργαζόταν με ευχέρεια το λάδι, την τέμπερα και αυγοτέμπερα, το παστέλ και το σχέδιο με πένακι, και σιλική μελάνη, όπου η λεπτότητα κι η ευγένεια της γραμμής του έδωσε αποτελέσματα απaráμιλλης τεχνικής τελειότητας και αξιοθαύμαστης εκτέλεσης στο παιχνίδισμα της φωτοσκίασης.

Τα χρώματά του ιδιαίτερα στα λάδια και τα ακρυλικά ήταν πάντα ζωντανά και φωτεινά απαύγασμα του ολόφωτου Ελληνικού τοπίου. Και τα θέματά του πάντα παρμένα από την Ελλάδα που τόσο αγάπησε.

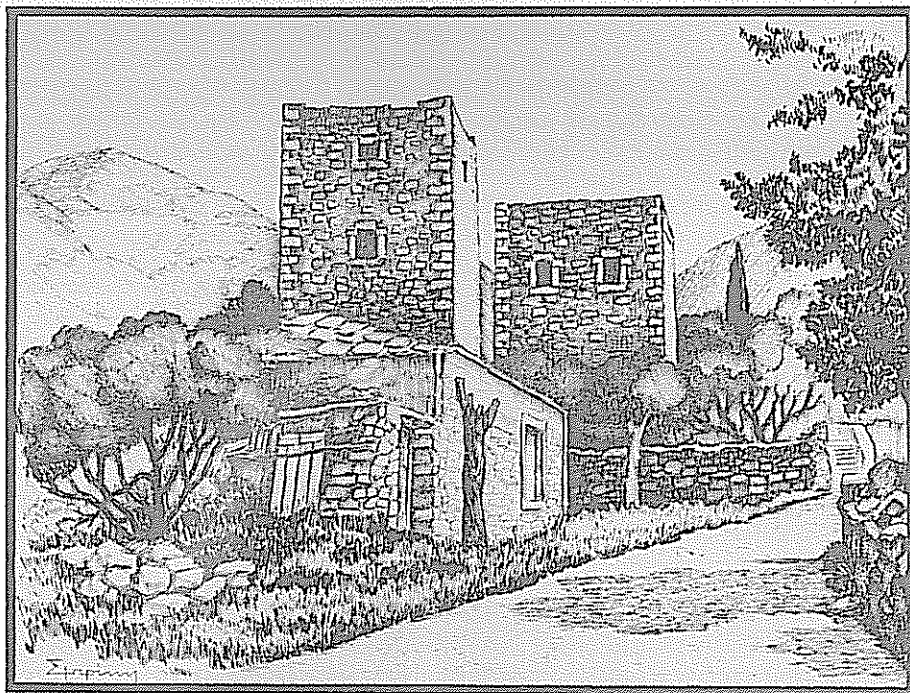
Ταξίδευε και ζωγράφιζε ασταμάτητα. Ζωγράφιζε ότι τον συγκινούσε αντλώντας συνέχεια από τις ρίζες και την παράδοση της πατρίδας μας. «Η ελληνική γη, τα νησιά, οι παραλίες, οι μικροχειτονιές της επαρχίας, τα παμπάλαια σπίτια με τη λαϊκή αρχιτεκτονική τους ήταν μια βάση στέρεη για την πολύπλευρη εμπειρία του, κι έτσι, μπόρεσε να δώσει ζωντανά με την ιδιομορφία του καθενός θέματος, πίνακες πραγματικά ελληνικούς, όπου η ελληνική ομορφιά, γήινη και θαλασσινή, μεγαθύνεται και κατακτά κύρος και μεγαλείο».

Η θάλασσα ήταν ο αγαπημένος κόσμος του Σμπρίνη. Θάλασσες φουρτουνιασμένες όπου αποδίδεται μ' ευχέρεια το υγρό στοιχείο και καράβια ολόχαρα μ' ολάνοιχτα πανιά.

Λιμάνια, ήρεμα αραξοβόλια και μοναχικές βαρκούλες π' αναπαύονται φορτωμένες ψαράδικα σύνεργα.

Αγαπημένο του θέμα κι η Μάνη. Στη Μάνη μέ την κακοτράχαλη γη της, τους γκρεμισμένους από την εγκατάλειψη και το χρόνο περήφανους πύργους της και τα φτωχικά και ρημαγμένα σπιτάκια της, βρί-

Δημος ένας καταξιωμένος καλλιτέχνης Σμπρίνης που δεν είναι πια κοντά μας

σκει την ανταπόκριση των αισθητικών του αναζητήσεων.

Το έργο του Σμπρίνη δεν είναι κραυγαλέο. Δεν σε ξαφνιάζει, δε σε προβληματίζει. Γεμάτος ειλικρίνεια σου δίνει το φως με το χρώμα του, την πραγματικότητα με τη γραμμή του, το συναίσθημα με το θέμα του.

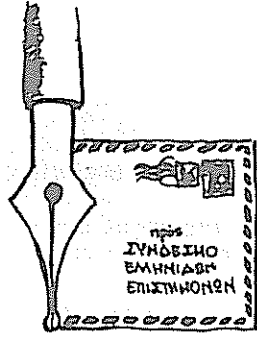
Και σαν ρομαντικός κι ευαίσθητος καλλιτέχνης που ήταν θλίβεται για ότι ωραίο χάνεται και πασχίζει επιτυχημένα να στο θυμίσει με τη τέχνη του.

Εκείνα τα παραδοσιακά του σπίτια, το παλιό τραίνο στο γραφικό επαρχιώτικο σταθμό, το αποξεχασμένο κάρο με τα ζωηρά του ακόμα χρώματα δονούν κάθε ευαίσθητη καρδιά.

Κι είναι ένας λόγος ακόμα που οι πίνακές του έχουν τόση αξία. Δεν είναι μονάχα η σωστή ερμηνεία του ελληνικού χώρου, αλλά και η διατήρηση του λαϊκού μας πλούτου, που δίνουν χωρίς αμφιβολία

το πραγματικό και ουσιαστικό, αυτό που συγκινεί βαθιά και δίνει επέκταση στην τέχνη του. Στην τέχνη του αυτή που δεν έχει τίποτα το πλαστό, το επιπόλαιο, το λαθεμένο.

Κι' αυτή την αρτιότητα της δουλειάς του τη συναντάμε και στην καθημερινή επαγγελματική του απασχόληση, τη διαφημιστική μακέτα. Γιατί ο Σμπρίνης όπως ήταν από ιδιοσυγκρασία σεμνός κι ευγενικός δεν φρόντιζε να προβάλλει κι αναδείξει το έργο του όσο άξιζε και να ζησει μόνο απ' αυτό. Η τέχνη του ήταν γι' αυτόν ιερή, ήταν ιδανικό. Γιατί ο Δήμος Σμπρίνης ο αληθινά προικισμένος αυτός ζωγράφος, πίστευε πως ο καλλιτέχνης πρέπει πάντοτε να είναι ένας συνειδητός δημιουργός και όχι απλά μια μονάδα κινούμενη, φορτισμένη κι εξαρτημένη απ' τις ανάλογες συνθήκες που καλύπτουν κάθε φορά το χώρο της τέχνης.

Αγαπητές φίλες

Θάθελα ν' αναφερθώ στα προβλήματα που εμείς οι επιστημότισσες αντιμετωπίζουμε σαν γυναίκες και μητέρες στη δουλειά μας μαζί με τα γενικώτερα προβλήματα του κλάδου μας είτε όλων των εργαζόμενων.

Στο χώρο των γιατρών για παράδειγμα, έχουμε τις ποικίλλες επιπτώσεις στην κύηση από τις ανθυγιεινές συνθήκες εργασίας (ακτινοβολίες - αναισθητικά αέρια - μικρόβια, υπερωριακή και νυχτερινή απασχόληση) μαζί με την έλλειψη θρεφονηπιακών σταθμών, τις δυσκολίες στην επιστημονική και επαγγελματική μας εξέλιξη κ.λπ.

Είναι αλήθεια πως τα κλαδικά μας σωματεία στον ένα ή τον άλλο βαθμό επισημαίνουν αυτά τα ιδιαίτερα προβλήματά μας και διεκδικούν λύσεις, κάτω από το βάρος όμως των πολλών και ολοένα οξυνόμενων προβλημάτων του κλάδου τ' αφήνουν σε δεύτερο πλάνο. Αυτή την αδυναμία μπορεί να καλύψει ο Σ.Ε.Ε. Πιστεύω πως ο Σύνδεσμός μας μπορεί νά παίξει έναν καθοριστικό ρόλο παρέμβασης για τη λύση τους, στο βαθμό που θα αποκαταστήσει πιο στενή και νέα ποιοτικά συνεργασία με τα κλαδικά Σωματεία. Όστε να γίνεται από κοινού επεξεργασία και ιεράρχηση των προβλημάτων αλλά και προβολή και διεκδίκηση λύσεων όχι μόνο μέσα από συνεντεύξεις τύπου και κοινές παραστάσεις στα Υπουργεία αλλά κύρια μέσα από την κοινή παρουσία στον χώρο δουλειάς.

Έτσι, ο Σ.Ε.Ε. θα μπορούσε, σε συνεργασία με την Ε.Ι.Ν.Α.Π. να απευθυνθεί στις γιατρούς μέσα στα νοσοκομεία, ώστε να διερευνηθούν πιο πέρα τα προβλήματά τους και να διαμορφωθεί από κοινού διεκδίκηση λύσεων.

Βέρα Αυγέρη
Ιατρός Νευρολόγος - Ψυχίατρος
Δεκέμβρης '82

Αγαπητές φίλες,

αρχίζω με την έκφραση των αισθημάτων μου για το περιοδικό: δεν είναι τέλειο, όμως είναι ένα σημείο επαφής πολύ-πολύ ενδιαφέρον, ίσως δε ο εμπλουτισμός του με ευρύτερη ποικιλία θεμάτων να το έκανε αξιοζήλευτο.

Θα ήθελα να σας απασχολήσω με ένα θέμα που βρίσκω και επίκαιρο και ενδιαφέρον: «η γυναίκα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κυρίως η τηλεόραση και το ραδιόφωνο». Δεν παραγνωρίζω τη δύναμη του τύπου όμως το έντυπο μπορείς να το διαλέξεις, ακόμα και να το αγνοήσεις, πράγμα αν όχι αδύνατο πάντως δύσκολο για την τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

Είναι γνωστός ο τρόπος που προβάλλεται από τις τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές η γυναίκα -δε θέλω να σας κουράσω- οι όποιες δε προσπάθειες γίνονται για κάποια άλλη παρουσίαση μάλλον περνούν απαρατήρητες.

Οι γυναίκες θέλουν να ενημερώνονται σωστά και υπεύθυνα πολύπλευρα και διεξοδικά γιατί ξέρουν ότι μόνο με την πληροφόρηση ο τεράστιος καθημερινός τους αγώνας για ίσονομία και ισοπολιτεία θα αποθεί αποτελεσματικός, χωρίς βέβαια μ' αυτό να εννοώ ότι πρέπει να διαχωρίσουμε τη θέση μας από τους άντρες, ως προς τα μεγάλα προβλήματα. Απλά και μόνο πιστεύω ότι αν η γυναικεία φωνή ακουστή απ' αυτά τα μέσα ενημέρωσης τα ειδικά προβλήματα που σίγουρα υπάρχουν μπορούν να προωθηθούν με τη σωστή προβολή των γυναικείων ζητημάτων.

Γνωρίζω ότι ο Σ.Ε.Ε. έχει ήδη κάνει διάβημα προς τους Διοικητές της ΕΡΤ για να αποκτήσουν οι γυναίκες δικές τους εκπομπές. Για αγωνίζεται με θέσεις πολύ θετικές και τα γυναικεία προβλήματα και στο μέτρο του δυνατού παρεμβαίνει. Σε συνεργασία ίσως και με άλλους φορείς δε θα μπορούσε να κάνει μαχητικότερη τη διεκδίκησή του, γι' αυτό το θέμα; Προτείνω με πρωτοβουλία του Σ.Ε.Ε. να διοργανωθεί ανοικτή συζήτηση στην οποία απαραίτητα θα συμμετάσχουν οι υπεύθυνοι παράγοντες και κάθε ενδιαφερόμενος φορέας ή άτομο για να συζητηθεί και ερευνηθεί το θέμα ουσιαστικά και να γίνουν γνωστές οι δυνατότητες προβολής των γυναικείων διεκδικήσεων και κατακτήσεων από τους κρατικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς.

Σας ευχαριστώ

Ντίνα Καούσια
Δικηγόρος
10.1.1983

νήρηση, την αποφυγή υπερβολών και αυτοσχεδιασμών στην εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων κ. α.

γ) Να ενημερωθεί και διαφωτιστεί το αγοραστικό και καταναλωτικό, κοινό (τηλεόραση, ραδιόφωνο, σχολεία) για οποιοδήποτε ρόλο θελήσουμε αυτό να παίξει στη ανάληψη μιάς συντονισμένης προσπάθειας για μεγαλύτερη παραγωγή τροφίμων και ταυτόχρονα υγιεινότερη και ίσως και οικονομικότερη διατροφή.

Ειδικότερα εδώ πέρα και σχετικά με τα πρόσθετα στα τρόφιμα, πρέπει να τονιστεί ότι,

α) Αν από καιρού εις καιρόν αποδεικνύεται ότι μιά ουσία που χρησιμοποιείται για τρόφιμα αποδείχθηκε βλαβερή (σε πειραματόζωα) και απαγορεύτηκε η χρησιμοποίησή της, τούτο δεν σημαίνει ότι για τα πιο πολλά πρόσθετα η επιστήμη δεν έχει οριστικά εγγυηθεί το ασφαλές της χρησιμοποίησης τους ή ότι η ανάγκη χρησιμοποίησης προσθέτων δεν είναι, πολλές φορές, εξ ίσου μεγάλη με την ανάγκη εξεύρεσης και διατήρησης των τροφίμων (νιτρώδη και νιτρικά άλατα στα αλλαντικά).

β) Πολλές από τις ουσίες που πλουτίζουν τις καταστάσεις των επιτρεπομένων προσθέτων είναι φυσικές ουσίες, που και στη φύση τον ίδιο ρόλο παίζουν, απομονωμένες από φυσικά προϊόντα, με απλές κατεργασίες.

Τέτοιες ουσίες είναι η λεκιθίνη, οι τοκοφερόλες, τα κόμμεα, τα οξέα: κιτρικό, τρυγικό, μηλικό, πολλές χρωστικές όπως η χλωροφύλλη, το ερυθρό τεύλων κ.λπ.

γ) Από τις δύο παραπάνω παραγράφους συνάγεται ότι ο καταναλωτής πρέπει να διδαχτεί να αναγνωρίζει τα πρόσθετα, αν είναι δυνατό να τα αξιολογεί σε επικίνδυνότητα και έπειτα να ακολουθήσει τους ερευνητές στην ιδέα της ελάχιστης ημερήσιας δόσης σε φόρτιση του οργανισμού, φροντίζοντας και να μειώνει, με διάφορους συνδυασμούς, την ολική ημερήσια δόση και να αραιώνει τη συχνότητα με την οποία ένα συγκεκριμένο πρόσθετο εμφανίζεται στο διαιτολόγιό του.

δ) Άλλωστε, όπως μας λένε οι διαιτολόγοι, λογαριασμούς πρέπει κανείς να κάνει καθημερινά και για τα θρεπτικά συστατικά των τροφίμων για να καταναλώνονται αυτά σε ποσοστά που θα είναι ανάλογα με την ηλικία, την φυσική κατάσταση και φυσική υγεία, το είδος της εργασίας και άλλους παράγοντες, αφού για πολλά από αυτά τα συστατικά (πρωτεΐνες, βιταμίνες, κ.α.) οι ανάγκες του οργανισμού είναι ημερήσιες και δεν προβλέπεται από τον οργανισμό αποθήκευσή τους.

άποκατάσταση των παιδιών.

3. Διαζύγιο.

- Καθιερώνεται επιτέλους τό συναινετικό διαζύγιο με όρισμένες έγγυήσεις για τή σοβαρή άποφαση τών δύο συζύγων και άποκαθίσταται έτσι ή στοιχειώδης έλευθερία άνδρα και γυναίκας, όχι μόνο στό να συνάπτουν, έφ' όσον επιθυμούν, αλλά και να λύουν τό γάμο τους. Τό συναινετικό διαζύγιο θά περιορίσει και τά μειονεκτήματα του χωρισμού έν σχέσει με τά παιδιά, διπλά, γιατί θά τά άπαλλάξει από τήν άναγκαστική και παρατεταμένη αντίδικια τών γονιών τους πού τήν ζουν άντανακλαστικά και γιατί διευκολύνει τή συνεννόηση τών γονιών και τών παιδιών για τήν ρύθμιση τής παραπέρα ζωής τους.

- Καθιερώνεται ό άντικειμενικός κλονισμός του γάμου ως λόγος διαζυγίου. Ό κλονισμός τεκμαίρεται, έφ' όσον δέν άποδεικνύεται τό αντίθετο στις περιπτώσεις μοιχείας ή διαγαμίας (μαχητό τεκμήριο). Ό κλονισμός τεκμαίρεται δίχως άλλη άπόδειξη, άν οι σύζυγοι βρίσκονται σε διάσταση 4 τουλάχιστον χρόνια (άμάχητο τεκμήριο).

- Τό θέμα διατροφής στην περίπτωση διαζυγίου ρυθμίζεται με βάση τήν ισότητα τών φύλων, αλλά και τήν έκτίμηση άντικειμενικών προϋποθέσεων εργασίας ή δυνατότητας εργασίας, ηλικίας, υγείας κ.λπ.

Γενικά ό πρόσφατος νόμος στό σύνολό του πετυχαίνει τούς στόχους του για τήν ισότητα άνδρα γυναίκας μέσα στην οικογένεια όσο και για τό μερικό έκσυγχρονισμό του οικογενειακού δικαίου πού επεδίωξε. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στό κάπως διίστάμενα θέματα, άνάμεσα στις ίδιες γυναικείες όργανώσεις, ή τελική διαμόρφωση τών διατάξεων κατά κανόνα δίνει λύσεις πού είναι ρεαλιστικές δίχως να μπορούν να χαρακτηρισθούν και συμβιβαστικές.

Τελειώνοντας αυτή τή σύντομη έπισκόπηση σημειώνουμε ότι, όσον άφορά τό οικογενειακό δικαίο και μόνο και τις συναφείς με αυτό διατάξεις του Άστικού Κώδικα, παραμένει ή ανάγκη να ολοκληρωθεί ό έκσυγχρονισμός του με συμπλήρωση ρυθμίσεων πού επιβάλλονται και για τήν ύλοποίηση συνταγματικών διατάξεων και για τήν προσαρμογή στις σύγχρονες ανάγκες τής κοινωνίας. Και αναφέρουμε ιδιαίτερα στις σχέσεις γονιών και παιδιών. Μιά άρχή έγινε με τις διατάξεις για γονική μέριμνα, αλλά στή νομική προστασία του παιδιού έναντι τών γονιών υπάρχει μιά όλόκληρη περιοχή τραγικών καταστάσεων μέσα στην οικογένεια, πού δέν μπορεί πιά να καλυφθεί με τις ισχύουσες διατάξεις. Ό δικαστής πού έπεμβαίνει έκ τών ύστέρων είναι πραγματικά άοπλος να αντιμετώπισει σχετικές καταστάσεις. Πρέπει να εισαχθεί ό θεσμός του οικογενειακού ή κοινωνικού δικαστή με παράλληλη όργάνωση αντίστοιχων κοινωνικών υπηρεσιών, πού θά παρέχονται ύποχρεωτικά στό πλαίσιο νομικών διατάξεων έπιμέλειας άνηλικων παρά τρίτων. Αλλά υπάρχουν και άλλα θέματα για τήν ολοκλήρωση του έκσυγχρονισμού του Οικογενειακού. Στην όποια συμπληρωματική αναμόρφωση οικογενειακού δικαίου πρέπει βέβαια να περιληφθεί και ή καθιέρωση του πολιτικού γάμου σαν ύποχρεωτικού τύπου του γάμου.

από 80 ήμέρες (Kennaway).

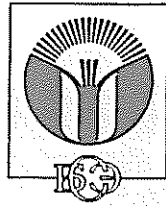
Έχει βρεθεί ότι οι Έβραϊες άναπτύσσουν καρκίνο του τραχήλου τής μήτρας σε πολύ μικρότερο ποσοστό από τις άλλες γυναίκες και τούτο εξηγείται από τά έθιμα περιτομής τών Έβραίων.

Έχει ένοχοποιηθί επίσης καρκινογενετικός παράγον στο άνδρικό σπέρμα. Οι πολλοί σεξουαλικοί παρτεναίρ είναι ένας άλλος παράγοντας πού αύξάνει τήν πιθανότητα άνάπτυξης του καρκίνου. Ό Ροτκίπ έξηγει αυτή τήν τάση άνάπτυξης του καρκίνου με τήν αύξηση τών πιθανοτήτων συνάντησης παρτεναίρ με καρκινογόνο παράγοντα. Σε μελέτη πού έγινε σε κοινές γυναίκες βρέθηκε αύξημένο ποσοστό Ca και μάλιστα βρέθηκε να αύξάνεται ή άνάπτυξη του με τήν συνύπαρξη άφροδισίων νοσημάτων σύφιλη, βλενόρροια άκόμα και τριχομονιακή λοίμωξη.

Η καθαρσιότητα τών γεννητικών όργάνων τής γυναίκας αλλά και του άνδρα παίζει σημαντικό ρόλο επίσης. Από μελέτη πού έγινε σε 13.000 μοναχούς δέν βρέθηκε κανένας καρκίνος του τραχήλου τής μήτρας όπως επίσης και στις γυναίκες παρθένους.

Τέλος ή πολυτοκία τής γυναίκας και ή φίμωση του άνδρα έχουν έπιβαρυντική επίδραση. Τελειώνοντας για τόν καρκίνο του τραχήλου πρέπει να αναφερθεί ότι δέν έχει βρεθί να παίζει σημαντικό ρόλο γεννητικός ή κληρονομικός και όρμονικός παράγοντας. Για τόν καρκίνο του σώματος τής μήτρας αντίθετα οι περισσότεροι έρευνητές συμφωνούν ότι επηρεάζεται πολύ από όρμονικούς παράγοντες.

Θεωρείται ότι ή άνάπτυξη του καρκίνου του σώματος τής μήτρας στή μεγάλη του πλειονότητα στην ηλικία μετά τά 40 ή 45 χρόνια ότι συνδέεται με τήν λειτουργική άπόπτωση του ένδομητρίου (έσωτερική στοιβάδα του σώματος τής μήτρας) κατά τήν έμμηνο ρύση. Για τόν ίδιο καρκίνο επίσης ένοχοποιούνται ή υπέρταση, ή παχυσαρκία και ό σακχαρώδης διαβήτης.

ΜΕΓΑΛΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

7.000 σελίδες ελληνικά άρθρα γραμμένα
από κορυφαίους Έλληνες επιστήμονες
Πάνω από **100.000** λήμματα
34 τόμοι των **800** σελίδων ο καθένας
35.000.000 λέξεις
χιλιάδες εικόνες και χάρτες σέ δωδεκαχρωμία

ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ / ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ:

ΑΘΗΝΑ

Άκαδημίας 52, τηλ. 3636632, 3617657

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τσιμισκή 17, τηλ. 268718, 268746

RAS

**143
ΧΡΟΝΙΑ**

1839 - 1982

**ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**